…Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 266 (10634) | 1964 оной ноябриин 10, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе сагые, капитализмын һандаран һүнэлгын, коммунизмын бэелэн мандалгын үе сагые нээһэн Агууехэ Октябрьда алдар соло!

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН ДҮШЭН ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ОЙ

1964 оной ноябриин 6-да Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэһэн элидхэл

…эдүүд!

…льшевигүүдэй хүтэлбэри доро …ай пролетаринарай эхилһэн, …үхы Россин бүһалтаалан боло… …хүдэлмэришэдэй, таряашадай, …нүүдай дэмжэһэн революционно …ануудай гал дүлэн соо дэлхэй … түрүүшын социалис гүрэнэй …һэнһөө хойшо 47 жэл үнгэрөө.

…уехэ Октябриин социалис ре… манай Эхэ ороной шэнэ …эн мандаһан үдэр болоно. …түмэндэ сүлөөтэ, үнэн зүб, зол …ыта байдалай зам нээжэ үгөө. …тэе хамта Октябриин хубис… бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи …заяае хубилгаһан байна. Манай …люциин толото одон мүнөөшье …иалис дарлалтаһаа хахасуул… …юхэ сүлөө, бэеэ дааһан байдал …ю, социализм болон коммунизм… …гэхэ зам гиигүүлэн заажа, бү… …түби дэлхэйн арадуудые зориг… …жа байдаг. Россида Октябриин …люциин эхи табиһан, дэлхэйе …хэн хубилгалгын агууехэ ху… …е мүнөө хэншье һаатуулжа ша…гүй.

…ябриин ой — совет хүнүүдэй …н ехэ, эгээн баяртай хүхюун …эр мүн. Гэхэтэй хамта, үлэс…дын һайндэр бололсоно. Энээ… бүмбэрсэг дайдын бүхы ажал… дэлхэй дээрэхи сүлөөтэ, амга… байдал, хүгжэлтэ дэбжэлтэ ху… хамаг ханинарнай тэмдэглэдэг …. Агууехэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахын тула Советскэ Союз ерэһэн аха дүү социалис оронуудай түлөөлэгшэд, манай гадаадын бусад ханинарай мүнөөдэр эндэ байлсаһаниинь бидэнэй сэдьхэлые ехээр ханаана, үнэн зүрхэнэй баяр үүсхэнэ.

Социализмын оронуудһаа ерэһэн манай хүндэтэ айлшадые: нүхэр Тодор Живков түрүүтэй Болгариин делегациие, нүхэр Янош Кадар түрүүтэй Венгриин делегациие, нүхэр Фам Ван Донг түрүүтэй Вьетнамай Демократическа Республикын делегациие, нүхэр Вальтер Ульбрихт түрүүтэй Германиин Демократическа Республикын делегациие, нүхэр Чжоу Энь-лай түрүүтэй Хитадай делегациие, нүхэр Ким Ир түрүүтэй Корейн Арадай-Демократическа Республикын делегациие, нүхэр Эрнесто Гевара түрүүтэй Кубын делегациие, нүхэр Юмжагиин Цэдэнбал түрүүтэй Монголой делегациие, нүхэр Владислав Гомулка түрүүтэй Польшын делегациие, нүхэр Ион Георге Маурер түрүүтэй Румыниин делегациие, нүхэр Иржи Гендрих түрүүтэй Чехословакиин делегациие, нүхэр Велько Влахович түрүүтэй Югославиин делегациие Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын үмэнэһөө, бүхы совет хүнүүдэй үмэнэһөө халуунаар амаршалнаб.

Хүндэтэ нүхэд, таанадта үнэн зүрхэнэй амар мэндэ! Таанадаар дамжуулан, Европын, Азиин болон Латиин Америкын социалис оронуудай аха дүү арадуудые амаршалнабди!

Эндэ хабаадажа байгаа бусад гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдтэ, бидэнтэй хамта Октябриин ойе һайндэрлэлсэхын тула Москва ерэһэн хилын саанахи оронуудай ажалшадай бүхы делегацинуудта мүн лэ аха дүүгэй амаршалгын үгэнүүдтэйгээр ханданабди. Хүндэтэ нүхэдүүд, таанадай эндэ хабаадалсажа байһан ушар бүхы дэлхэйн ажалшадые эсүүлэн жагсаагша пролетарскэ интернационализмын агууехэ хүсэнэй дэмбэрэлтэ тэмдэг, социализмын бүхы дэлхэй дээрэ илажа байһанай лаб нүхэсэл болоно.

Нүхэдүүд, мүн лэ Советскэ Союзда ерэһэн Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын вице-президент маршал Абдель Хаким Амерые, нүхэр Хадж Бен Алла түрүүтэй Алжирай Арадай Демократическа Республикын делегациие амаршалхыем зүбшөөгыт.

…уехэ Октябриин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтанууд

…хэдүүд! Агууехэ Октябрь Вла… Ильич Ленинэй мүнхэ нэрэ… хэтэдээ холбоотой юм. Энэ ху…сэн тунгалаг ухаан револю… амин һүлдэнь боложо, тэрэнэй … габьяата тэмсэлшэдые нэгэд… зоригжуулһан байгаа. Таби… жэлэй турша соо дэлхэй дээ…лагдаһан бүхы хүгжэлтэ Ок…ын үзэл сурталай, ленинизмын …сурталай хүсэн түгэлдэр нүлөөн … бэелүүлэгдээ. Манай арадай …люционно баатаршалгань дэлхэй… хоорондоо холбоотой револю…но олон хубилалтануудай эхи …ан хүсэтэ түлхисэ болоо.

…тябриин һүүлээр уданшьегүй …шын ба Азиин бусад оронуудта …люционно хүдэлөөнэй хүсэтэ … эбхэрэн сасараа һэн. 1921 … Монгол орон дотор арадай рево… илаа бэлэй.

…лхэйн хоёрдохи дайнай үедэ …мые бута сохиһонһоо уламжа… революционно хүдэлөөнэй шэнэ …тэйгээр бадарха таатай зохид эр… байдал хангагдаа. Польшодо, Че…вакида, Югославида, Болгари… Румынида, Венгридэ, Албанида, … Вьетнамда, Хойто Корейдэ со…зм илаа һэн. 1949 оной ок… соо Хитадай революци илажа, …ай Арадай Республика тогтоог… юм. Тэрэл үедэ немецэй газар … социалис гүрэн — Германиин …ратическа Республика бии бо… байгаа. Мүн арбан жэлэй үн… байхада, Америкын түбидэхи …шын орон — Кубын Республика …лизмын замда орооо бэлэй.

…иалис гүрэнүүдэй дэлхэйн сис…н бүридэлгэ, колониальна импе…тэй һандаралга, Ази болон Африкада бэеэ дааһан хэдэн арбаад национальна гүрэнүүдэй бии бололго, капиталай оронуудтахи ангиин тэмсэлдээнүүдэй улам хурсадаһан, дэлхэйн империализмын хүсэ шадалай саг үргэлжэ һуларан бууража байһан ушар — 1917 оной октябриһоо хойшо түүхын талаар түйлагдаһан хүгжэлтын гайхамшаг үрэ дүн болоно. Иимэ үрэ дүнгөөр баярлангүй байхын аргагүйл, нүхэдүүд!

Революциин эгээн шухала үрэ дүнгынь юуб гэхэдэ, СССР-тэ социализмын бүрин түгэс, эсэслэн илаһан ябадал, манай Эхэ ороной үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа орһон ушар болоно. СССР-тэхи коммунис байгуулалтые совет хүнүүд, манай парти өөһэдымнай интернациональна уялга гэжэ, бүхы дэлхэйн ажалшадай революционно тэмсэлэй гол хубинь гэжэ тоолодог.

Совет хүнүүдэй омогорхохо юумэн бии. Гээгдэнги хаанта Россиие хүсэн түгэс, һалбаран бадаржа байгаа социалис гүрэн болгожо манай ороной хүгжэһэн айхабтар ехэ дабшалта Совет засагай жэлнүүдтэ хэгдээ. Энэмнай — Ленинэй партиин ударидадаг манай арадай ажалай болон дайшалхы баатаршалтын үрэ мүн.

Октябриин 47 жэлэй ойе угтахадаа, революциин солото хүнүүдые, ленинскэ гвардиие ехэ хүндэтэйгөөр дурдан тэмдэглэнэбди. Социализм байгуулха дардам харгы хүн түрэлтэндэ заажа үгэһэн совет арадай мүхэшэгүй зоригые, шэн габьяата ажалые алдаршуулан магтанабди. Манай амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, Октябриин революциин илалтата тугые мүнөө үеын совет хүнүүд хүндэтэйгөөр абажа ябана гэжэ хэлэхэ эрхэтэй байнабди.

Зохёон байгуулхы зорилго — илалта түгэс социалис революциин гол шухала, эгээн бэрхэтэй зорилго болоно гэжэ Ленин заадаг байгаа. Экономическа шэнэ харилсаануудые бүтээлдүүлхэ, ажалай эгээн ехэ бүтээсэ түйлаха гээшэ шэнэ байгуулалтын илаха шиидхэхы нүхэсэл болохо юм гэжэ Ленин хэлээ бэлэй. Манай парти, совет арад Ленин багшынгаа энэ захяае хүндэтэйгөөр бэелүүлнэ.

Манайда үйлэдбэрилгын түгэлдэр хүсэн бии болгогдонхой, промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри улам ургажа байна, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

Шухала жэшээ болохо хүгжэлтын темпыешье абаад үзэе. Совет засагай үеын промышленна продукциин жэл соохи дундуур ургалтань 10 процент болоһон байна. Жэшэжэ үзэхын тула капитализмын гол оронииие — Америкын Холбоото Штадуудые абажа харабал, тэрэнэй жэл соохи ургалтань оройдоо 3,4 процент болоһон байха юм.

Советскэ Союзнай эрдэм наука, шэнэ техникэ, үйлэдбэри гурбанай холбоо хангаһанай үндэһөөр, дэлхэйн научно-техническэ хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй талаар түрүү зэргэнүүдтэ лаб найдамтай гаража байнхай. Энэмнай мүнөө шиидхэхы удха шанартай.

Совет хүнүүд замбуулин хүдэр дабшаха зам нээгээ. «Восход» онгосые дэгдээн ниидхэһэн ябадал — энэ замдахи онсо гайхамшаг шэнэ илалта болоно. Энэ талаар совет арадай түйлаһан амжалтанууд — манай ургалта, хүгжэлтын түгэс гэршэ болоно. Эдэ жэшээнүүд дотор Совет гүрэнэй экономическа хүсэ шадал, манай техникын дэбжэһэн хэм хэмжээн, манай эрдэмтэдэй ухаалан бүтээлтын сэлэл габьяа, бүхы совет обществын дээдэ зэргын соёл болбосорол бэелэн харагдана.

Нүхэдүүд! Октябриин революци обществын социально-политическэ байгуулалтые үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгаа. Обществын байдалые эмхидхэдэг капиталис ёһо гурамһаа социализмын бүтэю һайниинь түбхын түрүүн эгээл эндэ, энэ талаар харагдаа.

Манай орон дотор дарлагша ангинууд үни усадхагданхай. Хүдэлмэришэд, таряашад болон ажалша интеллигенциин хоорондохи эбдэршэгүй холбоо барисаан улам батажажа байдаг. Коммунис партяа тойрожо нягтаар эмхидэн жагсаһан, суртал бодолоороо, политическэ нэгэдэлөөрөө бата холбоотой совет арад хадаа хүнүүдэй шэнэ, түүхэдэ урдань үзэгдөөгүй найрамдал, социальна болон национальна зүришэлдөөнүүдһээ сүлөөрһэн найрамдал болоно.

Национальна асуудал — капитализмаа үг залгамжалан үлэһэн эгээн хүнгэ, бэрхэтэй асуудалнуудай нэгэн манайда амжалтатайгаар шиидхэгдэнхэй. Мүнөө манай ороной бүхы нацинууд, арад үндэһэтэн нэгэдэмэл, аха дүүгэй бүлэ болонхой ажаһууна.

Арадуудай хани барисаан манай обществын ажабайдалда багаар нэбтэрэн бэелээ. Ородууд, украинецууд, белорусууд, узбегууд, казахууд, грузинууд, азербайджанецууд, литовецууд, молдаванууд, латышууд, киргизүүд, таджигууд, армянууд, туркменүүд, эстонецууд — манай Эхэ ороной бүхы арадууд бэе бэеэ нүхэдүүд, соратнигууд гэжэ тоолодог, бэе бэедээ туһалдаг, хамтадаа ажалладаг, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хамтадаа хабаададаг юм. Ленинскэ национальна политикын һүр жабхаланта үрэ дүнгынь иимэ.

Дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн, социальна үнэн зүб байдалай илан мандаһан, ангиин ба национальна дарлалтын, тэгшэ эрхэгүй байдалай үгы болоһон дээрэһээ манай орон дотор зохёон байгуулхы оршон байдал хангагдаа, үргэн ниитэ улад зоной үүсхэл өөдэбхи бадараа. Хани нүхэсэл, аха дүүгэй холбоон, коллективизм, үглөөдэртөө этигэдэг ябадал социалис обществын ажабайдалай гол шэнжэ болонхой.

Пролетариадай диктатурын гүрэнэй зайлашагүй шухала замаар хүгжэһэн, манай арад ниитын гүрэн бол бүхы совет арадай дура хүсэлые бэелүүлнэ, ашаг туһыень хамгаална. Гүрэнэй болон ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ ябадалда ажалшадай хабаадалга жэл ерэхэ бүри улам үрэ, далайса ехэтэй боложо байна. Энээниие Октябриин суртал бодолой, Ленинэй мүнхэ һургаал, заабаринуудай бодото бэелэл гэжэ тоолонобди!

Советскэ демократи саг үргэлжэ хүгжөөгдэн, бүри һайн болгогдожо, манай обществын хүсые улам арьбадхана, арад зоной хамтын ухаан бодолые энээндэ алба хэхээр табина. Социалис демократи гээшэ эгээн энэрхы зорилготой демократи юм. Яахадааб гэхэдэ, энэнэй үндэһэ һууринь эгээн үнэн зүб гол ёһонуудһаа — социализм болон коммунизмын гол ёһонуудһаа эшэ абажа бүридэнэ. Социалис общество доторхи хүнэй зэргэ баялигаарнь, үг гарбалаарнь бэшэ, харин тэрэнэй ажалай түйлалтануудаар, хаба шадабаряар, ухаагаар ба үүсхэлээр, ниитэ хэрэгтэ оруулһан хубитаарнь тодорхойлогдоно.

Социализм гээшэ оюун бэлигэй талааршье хубилалта үүсхэнэ. Социализм бол эрдэм, соёлой бүхы баялигуудые ажалшадай мэдэлдэ оруулна. Совет засагай жэлнүүдтэ манай Эхэ орон эгээн хүгжэнги гэгээрэл болбосоролтой, эрхим зэргын эрдэм, наукатай орон болоо. Эрдэмтэд, арадай гэгээрэлэй, литература болон искусствын ажал ябуулагшад социалис обществодохидол адли иимэ ехэ үүргэ хаанашье дүүргэдэггүй, иимэ ехэ нэрэ хүндэдэ хаанашье хүртэдэггүй юм.

Марксистско-ленинскэ үзэл суртал совет хүнүүдэй оюун бэлигэй эшэ үндэһэн, дэлхэйн байдалые шэнэдхэхын түлөө тэмсэлдээ тэдэнэй хэрэглэдэг суртал бодолой зэбсэг болоно. Манайда шэнэ ёһоной хүн — коммунизм байгуулагшадай сахиха ёһо заршам дотор тодорхойлогдоһон арюун һайхан зорилгонуудтай, эрхим ёһо заншалтай хүн хүмүүжүүлэгдэнэ. «Совет хүн» гэһэн ойлгомжо — эрэлхэг зориг, бата тэсэбэри, ажалай болон дайшалхы баатаршалга, ниитын уялгые бүрин мэдэрдэг ябадал гэһэн удхатай.

Нүхэдүүд! Октябриин ойн баярай үдэрнүүдтэ арадай ажахын жэлэй даб дээрэхи дүнгүүдые согсолон гаргадаг һайн һайхан заншал бии болонхой.

Манай индустри һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа, Эхэ ороноо баясуулна. Мүнөө жэл манайда 85 миллион тухай тонно булад хайлуулагдахань. Энэмнай Англида, Францида, Баруун Германида булттандань үйлэдбэрилэгдэдэгһөө ехэ байна. Манайхи 62 миллион тонно шэрэм, 223 миллион тонно нефть, 551 миллион тонно нүүрһэ үйлэдбэрилжэ абахамнай. 459 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ, энэмнай дайнай урда тээхи хорин жэл соо манай бүхы электростанцинуудай үйлэдбэрилһэн электрын элшэ хүсэнһөө нэгэ хахад дахин шахуу ехэ болоно.

Химиин промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ, арадай ажахыда химии нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гэжэ партиин хараалһан программа амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байнхай. Энэ талаар абтаһан хэмжээнүүд эли бодо үрэ үгэжэ эхилээ: энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 200 миллион үлүүтэй түхэригэй химическэ зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэхэнь.

Үнгэрэгшэ жэл манай хүдөө ажахыда хүндэ жэл болоһониинь элитэ. Мүнөө колхозникуудай болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр хүдөө ажахынгаа жэлые дүүргэжэ байна. Таряа худалдан абаха гүрэнэй түсэб сүм дүүргэгдээ. Сахарай свёкло, наран сэсэг, хартаабха ба овощ урда жэлнүүдэйхиһээ ниитэ ехээр ургуулагдаһан, худалдан абтаһан байна. Мал ажалай продукцинуудые үйлэдбэрилэн абаха амжалта багатайшагаар хүгжөөгдэнэ. Тиимэһээ энэ һалбариин хэрэгые заһаруулхын тула үнөөл ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй болонобди.

Мүнөө жэлдэ Россиин Федерациин, Казахстанай, Украинын, Узбекистанай, Киргизиин, Прибалтикын республиканудай, Белоруссиин болон бусад союзна республиканудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд һайнаар ажаллаа.

Эдэ амжалтануудынь совет арадые баясуулна. Эдэнь газар таряалангай, мал ажалай бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ гэжэ бүри найдамтайгаар хараалха арга олгоно. Манай хүдөө ажахын үйлэдбэриин бата найдамтайгаар дэбжэхынь тулада, социалис хүдөө ажахын асари ехэ арга боломжонуудые бүрин хэрэглэхын тулада шухала бүхы юумэ хэхэ ёһотойбди.

Парти болон правительствамнай материальна үйлэдбэриин амжалтанууд тулагалан, совет хүнүүдэй ажана байдал, соёл болбосорол улам хүгжөөхэ хэмжээнүүдые абана. «Бүхы юумэеэ хүнэй ашаа туһада, хүнэй зол жаргалай тулада» гэһэн уряа — манай партиин ажал ябуулгын ёһо заршам болоно, энээниие саашадаа хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлхэбди.

Энэ жэлдэ арадай хэрэглэмжэ бүри ехэ болоо. Хубсаһан, гутал, трикотажна эдлэлнүүд, холодильнигууд, телевизорнууд, велосипедүүд, час гэхэ мэтэ шухала хэрэгсэлнүүд хүн зондо ехээр худалдагдадаг болоо.

Гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, худалдаа наймаанай болон бусад һалбаринуудтахи хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһые дээшэлүүлхэ тухай хуулиин энэ жэлдэ баталан абтаһаниинь ехэ һайшаалтай хэрэг болоно. Колхозно таряашадые пенсеэр хангаха тухай асуудал мүн лэ шиидхэгдээ.

Совет хүнүүд үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхидэл адляар олон шэнэ байрануудые абахань.

Коммунис байгуулалтын хүгжэхэтэй хамта, ниитын хэрэглэлэй фондонууд манай арадай ажабайдалда улам ехэ удха шанартай боложо байнхай. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, улам ехэ мүнгэ зөөриинэй түлөөһэгүйгөөр һургаха, элүүрые сахиха, ухибүүдэй яслинууд болон садуудые хангаха, пенси түлэхэ, хэрэгтэ, гэрэшэлэн ажалшадай амаралтада зорюулагдана. Ниитын хэрэглэмжын фондонууд мүнөө 36 миллиард үлүүтэй түхэриг болоно гэжэ хэлэбэл хүсэд ойлгогдохо байха. Ниитын хэрэглэмжын фондонууд саашадаа бүри ехэ болохо. Энэмнай арад зоной ажаһуудалай хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ тон шухала нүхэсэл болоно.

Нүхэдүүд!

Октябриин революци манай арад зоной дунда урган дэбжэлгын, шэнэдхэгдэн хүгжэлгын асари ехэ хүсэ бадаруулһан, обществын материальна ба оюун бэлигэй баялигуудые таһалгаряагүй хүгжөөхэ бараггүй ехэ арга боломжонуудые дэлгэжэ үгэһэн байна.

Манай Коммунис парти, алдарта совет хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, арадай интеллигенци, манай агууехэ совет арад бариидаа коммунизмын илалта амжалта түйлахын тулада шэн зоригтойгоор ажаллана. Үнгэрһэн 47 жэлэй турша соо гайхамшаг амжалтануудые түйлаабди. Гэбэшье саашадаа бүри ехэ юумэ хэхэ ёһотой байнабди. Тиимэһээ совет хүнүүд орон дотороо коммунис общество байгуулха асари ехэ түсэб бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэнь лабтай.

Ленинэй зааһан хараа шугамаар — коммунизмын илалта тээшэ

Нүхэдүүд!

Шиидхэгдээгүй зорилгонуудта анхаралаа хандуулха гээшэ агууехэ революциин ойе һайндэрлэлгын эрхим арга болоно гэжэ В. И. Ленин зааһан юм. Ажабайдал нэгэл хэмдээ байдаггүй. Манай общество таһалгаряагүй хүгжэдэг, нэгэ зорилгын халаанда ондоо зорилгонууд гарадаг, анхаралтайгаар шэнжэлхэ, зүбөөр шиидхэхэ эрилтэ табиһан шэнэ зорилгонууд гарадаг байна.

Коммунизмда зориһон манай дабшалтын талаар Ленинэй хараа заабаринууд КПСС-эй Программа дотор тодорхойгоор, эли тодоор найруулагданхай. Совет засагай жэлнүүдтэ, социализмын дэлхэйн системын оршон мандажа байгаа үе соо социалис байгуулалтын бүридүүлһэн угаа ехэ дүй дуршалые түшэг болгон, энэ хараа шугамаар урагшаа дабшанабди.

Түйлаһан амжалтаар һанаагаа амархагүй, дутуу дунданудые далдалан нюухагүй, ажабайдалые бүхы талаарнь хараха шухала гэжэ Ленинэй парти заадаг. Иимээр лэ хандаад байбал, шухала асуудалнуудые хаһа саг соонь шиидхэхэ, тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые зайсуулха, урагшаа хурдан түргэнөөр, найдамтайгаар дабшаха арга олгодог.

Манай ороной бүхы дээрээ амжалтатайгаар хүгжэжэ байхын хажуугаар, тон шухала удха шанартай аад, шиидхэгдээгүй хэдэ хэдэн асуудалнуудай бии байһые харангүй үнгэржэ болохогүй. Манай олохон эдлэл хэрэгсэлнүүдэй шанар эрхим жэшээнүүдһээ доошоо байһыень, хүн зониие хангалгын талааршье дутуу дунданудай бии байһые мэдэнэбди. Капитальна һомололгын удаан ашаглагдаһан дээрэһээ, барилгын болзорнуудай үнжэгайрһанһаа, шэнэ техникэ, ажалай түрүү аргануудые удаан нэбтэрүүлһэнһээ уламжалан, арадай ажахыда бага бэшэ гарза хохидол ушардаг байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэри обществын улам ургажа байгаа эрилтэ хэрэглэмжые үшөөл хүсэд ханганагүй.

Эдэ асуудалнуудай шадаал һаа түргэн шиидхэгдэхые бүхы совет хүнүүдэй тон шухалада тоолодог байһаниинь ойлгосотой. КПСС-эй Центральна Комитет, Советскэ правительство түс асуудалнуудые шиидхэхэ ябуулга хэжэ байнхай. Эдэниие шиидхэхын тула зохихо саг хэрэгтэй байһыень, манай бүхы партиин, бүхы арадай оролдолго гаргаха шухала байһыень мэдэрнэбди.

Экономическа политикамнай социалис промышленностиин, илангаяа тэрэнэй эгээн түрүү һалбаринуудай, саашадаа хүгжэлтые хангаха; арадай ажахые электрын элшэ хүсөөр бүрин хангаха, химии нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ; хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, олзо доходыень арьбадхан нэмээхэ; эдлэл хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ, хүн зониие хангалгын хэрэг улам һайжаруулха ёһотой.

Түсэблэлгын, ажахын бүхы ажал ябуулгамнай үнэн зүб сэгнэлтын, тодорхой информациин үндэһөөр, социализмын экономическа хуули ёһонуудые, эрдэм, наукын түйлалтануудые зүбөөр хэрэглэһэнэй үндэһөөр бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Ажал хэрэгтээ научна ёһоор хандахын оронде, гансал өөрын һанал бодол баримталдаг, дура зоргоороо шиидхэбэринүүдые гаргадаг газарта урагшагүйдэлгэ заабол тохёолдодог, эрхэ бэшэ алдуунууд гаргагдадаг гэжэ бодото байдал дээрэһээ нэгэнтэ бэшэ элирэн харагдаһан байха юм.

«Элдэб янзын шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ дуратайшуул манайда айхабтар олон, тиимэ шэнэдхэлгэнүүдһээнь шалтагаалан, тон ехэ хохидол тохёолдоно. Энээнһээ ехэ хохидолые бүхы наһан соогоо үзөөгүйб» гэжэ В. И. Ленин зааһан юм. (Зохёолнуудай 44-дэхи том. 326-дахи хуудаһан). Гол шухала талань эмхи зургаануудта, шэнэдхэлгэнүүдтэ, шэнэ декредүүдые гаргалгада бэшэ, харин хүнүүдһээ, гүйсэдхэлые шалгалгаһаа дулдыдаха юм гэжэ В. И. Ленин заадаг байгаа. Эртээнһээ бодомжолжо, хүлгөө хөөрсэгэнөө гаргангүйгөөр, яаран тэбдэнгүйгөөр, арадай ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгээ улам һайжаруулхын тула шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гээшэ арюун уялгамнай болоно гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, Советскэ правительство тоолоно.

Арадаймнай ажахы хадаа дүрбэн талаар хүгжэхэ ёһотой, ниитын ажалай эгээн ехэ бүтээсэ түйлаха, зоной байдалые саг үргэлжэ һайжаруулха ябадалда тэрэмнай таараха зэргэтэй. Хүндэ индустриин хүгжэлтэнь арадай бүхы ажахые техническэ талаарнь саг үргэлжэ шэнээр зэбсэгжүүлгын эрилтэдэ, оборонын эрилтэдэ хандуулагдаха, мүн хүдөө ажахые, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын ашаа туһада хандуулагдаха ёһотой.

Манай промышленность мүнөө элдэб янзын продукци угаа ехээр бүтээн гаргана. Саашадаашье техническэ дэбжэлтэ түйлахын тула үйлэдбэриие тоогой талаарнь хүгжөөхэһөө гадна, мүн тэрээнэй шанарайнь талада, үйлэдбэриин болон капиталовложениин экономическа талаараа улам ашагтай байха ябадалда шухала анхарал табиха ёһотой.

Обществын эрилтэнь хэды шэнээн гарза гаргаша хэгдэжэ хангагданаб, — энэ асуудал обществодо эгто хамаагүй бэшэ юм. Тэрэшэлэн энэ эрилтэнь хэр зэргэ һайнаар хангагданаб, бүтээгдэһэн зүйлнүүд хэр удаан ябахаб, шэнэ машинанууд хэр һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэб — эдэ асуудалнууд обществодо баһал хамаагүй бэшэ юм. Продукциин шанар һайжаруулха ябадал ниитын ажалай бүтээсые ехэ болгохо тон шухала арга боломжонуудай нэгэниинь юм. Предприяти бүхэн, ажалшан бүхэн өөрынгөө ажал хүдэлмэриин талаар дэлхэй дээрэхи эрхим һайн зүйлнүүдые мэдэжэ байха, тэрээниие түйлаад, ахижа гараха гэжэ оролдохо ёһотой.

Манайда үйлэдбэри хүгжөөхэдөө, экономическа талаарнь урмашуулгые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ эли болоод байна. Экономическа арга зүйлнүүд халаа үйлэдбэриингээ фондые бүри һайнаар ашаглахадань, түүхэй эд, материалнуудаа улам гамтайгаар гаргашалхадань, шэнэ техникые бүри түргэнөөр нэбтэрүүлхэдэнь, бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүдые һайжаруулхадань, предприяти бүхэнэй ажалай бүтээсые ехэ болгоходонь предприятинуудые урмашуулха ёһотой.

Эдэ зорилгонуудаа шиидхэхэдэмнай бүхы обществын ашаа туһые үйлэдбэриин коллектив бүхэнэй, түс түс ажалшан бүхэнэй материальна ашаа туһатай зүбөөр зохилдуулха арга олдохо байна.

Ажалдаа һайн үрэ дүн түйлаха гэжэ оролдодог хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй материальна урмашалгын гол ёһые сэхэ шууд бэелүүлхэ зуураа, манай общество дотор ажалдаа эрхим амжалта түйлаха хэрэгтэ хүнүүдые зоригжуулдаг моральна урмашуулгануудтай юм. Коммунизм байгуулгын зорилгонуудые гүнзэгы һайнаар ойлгодог, эдэ зорилгонуудые түргэнөөр шиидхэхэ гэжэ эрмэлзэдэг ушарһаа олониитын мүрысөөн эмхидхэгдэдэг, ажалда коммунис ёһоор хандахын түлөө үргэн ниитэ арадай хүдэлөөн дэлгэрдэг юм. Нүхэдүүд, энэмнай коммунизм тээшэ дабшан манай ороной хүгжэдэг хүгжэлтые хурдадхагша түгэлдэр ехэ хүсэн мүн гээшэл!

Манай ороной эдеэ хоол, түүхэй эд эридэг эрилтэнь саг үргэлжэ ехэ болоно. Энээн дээрэһээ хүдөө ажахын үйлэдбэриин гэгдэлые зайсуулан дабаха зорилго бидэнэй урда эрид шангаар табигдаад байна. Хүдөө ажахыда, мүн тэрээниие машина, зэмсэгээр, утгажуулгаар хангадаг промышленностьда бүри ехэ капиталовложени саашадаашье һомолхо ёһотой болоно гэшэбди. Колхозууд болон колхозникуудые материальна талаарнь урмашуулгын журам ёһые бүри һайнаар ашаглаха хэрэг илангаяа ехэ удха шанартай боложо байна. Ниитынгээ үйлэдбэриие эмхидхэхэ түсэблэхэдэнь колхозууд болон совхозуудта бүри ехэ эрхэ мэдэл үгөөрөө бэшэ, харин бодото дээрэнь олгохо хэрэгтэй.

Колхозникуудай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай өөһэдынгөө эрилтэ хангаха гэдэг өөһэдынь хамһабариин ажахын арга боломжонуудые арсаха болоо һаа буруу гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар ун-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

МАНАЙ РЕВОЛЮЦИИН МҮНХЭ ТУЯАТА ОДОН

Агууехэ Октябриин 47 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Кремлиин ордон соо болоһон баярай суглаан

…гуехэ Октябриин социалис революциин 47 жэ… ойн хүндэлэлдэ зорюулагдажа Кремлиин Съезд… …эй ордон соо ноябриин 6-да баярай суглаан бо…

…сари ехэ зал соо Москвагай предприятинууд … барилгануудай хүдэлмэришэд, инженеркүүд …хнигүүд, эрдэм болон соёлой ажал ябуулагшад, … тосхоной ажалшад, Совет Армиин сэрэгшэд, …унис хүдэлөөнэй солото хүнүүд олооро суг….

…аадын айлшад, СССР-тэ байдаг дипломатиче… түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор байл…

…глаанай президиумдэ — Л. И. Брежнев, Г. И. …ов, А. Г. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. …оян, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. …ов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефре… Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильи… В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Руда… В. И. Титов, А. Н. Шелепин ерэжэ һууба. …тэй хамта — социалис оронуудай партиино…тельственнэ делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд: …ариин — Тодор Живков, Венгриин — Янош …р, Вьетнамай Демократическа Республикын — … Ван Донг, ГДР-эй — Вальтер Ульбрихт, КНР… Чжоу Энь-лай, КНДР-эй — Ким Ир, Кубын — Эрнесто Гевара, Монголой — Юмжагиин Цэдэнбал, Польшын — Владислав Гомулка, Румыниин — Ион Георге Маурер, Чехословакиин — Иржи Гендрих, Югославиин — Велько Влахович, үнинэй большевигүүд, советскэ, партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшад, летчигууд-космонавтнууд ерээ.

Баярай суглаанда аха дүү компартинуудай хүтэлбэрилэгшэд: Аргентинын Компартиин түрүүлэгшэ Викторио Кодовилья, Великобританиин Компартиин генеральна секретарь Джон Голлан, Испаниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Долорес Ибаррури, Сириин Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Халед Багдаш, Португалиин Компартиин генеральна секретарь Алваро Куньял, Цейлоной Компартиин түрүүлэгшэ С. А. Викрема-Сингхе, тэрэшэлэн Азиин, Африкын, Латиин Америкын оронуудһаа Москва ерэһэн бусад айлшад хабаадаа.

Баярай суглаае Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов нээбэ.

Агууехэ Октябриин 47 жэлэй ой тухайда КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежнев элидхэл хээ.

(ТАСС).

…РЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

…гуехэ Октябриин социалис ре…люциин 47 жэлэй ойтой дашарам…, СССР-эй правительство …иин Съезднүүдэй ордон соо …риин 7-до уулзалга хээ.

…с уулзалгада Советскэ Союзай …унис партиин, СССР-эй прави…ствын хүтэлбэрилэгшэд, һайндэртэ байлсахаяа ерэһэн социалис оронуудай партийно-правительственнэ делегацинууд, гадаадын хэдэ хэдэн коммунис партинуудай ударидагшад хабаадаа. Тэрэшэлэн манай ороной партийна, гүрэнэй болон ниитын ажал ябуулагшад, лётчигууд-космонавтнууд, эрдэмтэд, уран зохёолшод, артистнууд, шажанай түлөөлэгшэд, журналистнууд зал соо байлсаба.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор хабаадаа.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН ДҮШЭН ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ОЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

дэһэ баримтагүй хизаарлалтанууд хэгдэһэн байна. Тэд иимэ алхам хэхын тула экономическа эрхэ нүхэсэл үшөөл бии болоодүй һэн. Тиимэ хизаарлалтанууд мүнөө болюулагданхай.

Совет хүнүүдэй олзо доходой ехэ болохо тудам арадай хэрэглэмжын эд бараануудые, һайн шанартай, элдэб янзын эд бараануудые хүнүүд бүри ехээр эринэ. Бидэ энээниие хараадаа абажа, хэрэглэмжын эд бараа үргэн ехээр үйлэдбэрилхын, үнэ сэнгынь хямдаруулхын тула бүхы арга боломжонуудаа, научно-техническэ хүгжэлтын түйлалтануудые ашаглаха зэргэтэйбди.

Манай орон дотор гэр байрын барилга саашадаашье үргэнөөр ябуулагдаха, ажалшадай байдал һайжаруулагдаха болоно. Манай парти, правительство эдэ асуудалнуудта саг үргэлжэ анхаралаа табина.

Худалдаа наймаанда, хүн зониие ажаһуудалайнь талаар хангалгада мүнөө хүрэтэр бага анхарал табигдана. Тэд энэмнай үргэн ниитэ ажалшадта эгээн шууд сэхэ хабаатай арадаймнай ажахын шухала һалбари мүн ха юм. Худалдаа наймаанай, ажаһуудалые хангалгын хэрэгые хүгжөөлгэдэ улам ехэ мүнгэ зөөри һомолнобди. Зүгөөр энэ мүнгэ зөөрөө шадамараар хэрэглэхэ ёһотой. Хүн зоноо бүри һайнаар, улам культурнаар хангаха хэрэгтэй. Хүн зониие хангалгын хэрэгтэ, энэ һалбарида ажаллагшадта ондоогоор хандадаг болохо хэрэгтэй, нүхэдүүд.

Эдэ бүгэдэ хадаа түрүүшын ээлжээнэй зорилгонууд мүн. Эдэ бүгэдэмнай экономикын талаар бидэнэй бэелүүлхэ бүхы юумые түгэсхэжэрхихэ бэшэ ааб даа. Тэд манай партиин программа бэелүүлхэдэ эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэ тон шухала байна гэжэ найданабди.

Нүхэдүүд!

Олонниитэ зоной зохёохы үүсхэлые али болохоор бадаруулаагүй һаа, социалис демократиие хүгжөөгөөгүй һаа, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын аргагүй, коммунис ниитын харилсаа тогтоохын аргагүй, хүнэй бэлиг шадабариие бүхы талаарнь бадаруулхын аргагүй юм. Гүрэнөө, шэнэ экономикоёо үргэн ниитэ ажалшадай соһэдынь байгуулжа эхилхэдэнь лэ шэнэ общество байгуулагдаха юм гэжэ Ленин һургадаг һэн.

Ленинэй энэ шэглэл заабариие бэелүүлхын түлөө тэмсэл хэхэ зуураа, партимнай нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Манай байгуулалта үргэн ниитэ ажалшадта ехэ эрхэ, политическэ сүлөө олгожо хангана. Парти болон гүрэмнай энэ эрхэ сүлөөень хёрхоор хамгаалха, социалис ёһо гүрэмые нарин нягтаар сахиха байна. Бидэнэй ниитын уялга гэбэл — бюрократ хойрог, һайрхуу ябадалда эрид шууд эсэргүүсэн тэмсэхэ, гол зорилгомнай арад зондо алба хэхэ ябадал мүн гэжэ хүдэлмэришэн бүхэнэй тэмсэхын түлөө шууд оролдохо хэрэг мүн.

Хүдэлмэришэд болон таряашадай политическэ мэдэрэлынь, ажалай мэргэжэл шадабаринь угаа дээшээ болонхой, совет интеллигенциин үзэл сурталай талаар болбосоролынь, зохёохы хүсэниинь тон ехэ болонхой. Совет засагай жэлнүүдтэ манай орон дотор угаа олон мэргэжэлтэд бии болоо. Тэдэнэр ооһэдынгөө хэрэгые эрхим һайнаар мэдэнэ, коммунизмын үзэл суртална үнэн шударгы байна. Иимэ хүнүүдые сэгнэхэ хэрэгтэй. Эдэнэй эрдэм ухаае, мэдэрэлые, дүй дүршэлые хэрэглэхэ ёһотой. Тэдэнэй дундаһаа эгээн шадамар бэрхэнүүдыень хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ зоримгойгоор дэбжүүлхэ хэрэгтэй.

Совет залуушуул манай арадай омогорхолынь мүн. Залуушуулаа хүмүүжүүлхын, эрдэмтэй болгохын түлэ хүсэ шадалаа гамнанагүйбди, мүнгэ зөөри хайрланагүйбди. Залуушуулнай коммунизм байгуулгада амжалтатайгаар хабаадалсана.

Коммунизм байгуулхын тула бүхы совет хүнүүд хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, совет интеллигенци тон ехэ эршэ хүсэ, эдэбхи үүсхэл, эрдэм мэдэрэл гаргаха ёһотой болоно. Ниитын аша туһада үнэн сэхээр ажаллаха, обществын болон гүрэнэй аша туһые өөһэдынгөө хэрэгтэл адляар тоолохо, гүрэнэй болон ниитын зөөриие нариһаар сахиха, ехэ харюусалгатай байха, үүсхэл эдэбхи гаргаха гээшэ совет хүн бүхэнэй эрхэтэн ёһоной уялга мүн. Социалис Эхэ оронойнгоо — Агууехэ Октябриингаа Эхэ оронойнгоо аша туһада алба хэхэһээ бүри нангин хэрэг али һаһандамнай байха аал!

Октябриин туг—эб найрамдалай болон социализмын түлөө тэмсэлэй туг мүн

Нүхэдүүд!

Дэлхэй дээрэ анха түрүүшын социалис гүрэнэй бии болоһон ушар уласхоорондын хэрэгтэ шэнэ политика ябуулха гэһэн удхатай байгаа. Өөрынгөө тугуудта Октябриин бэшээһэн үрэа лозунгнуудынь — социализм, эб найрамдал, арадуудай эрхэ сүлөө юм. Коммунис парти, бүхы совет арад Октябриин революциин хэрэгтэ, үзэл суртална үнэн сэхэ байдаг юм.

Совет гүрэнэй гадаадын политиканьтус гүрэнэй социалис шэнжэһэ, манай партиин болон арад зоной арюун нангин зорилгонуудые табиһан ябадалһаа үндэһэлэн гарана. Энэ политикые агуу Ленин эхилжэ бии болгоһон юм.

Эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, социализмын түлөө хэдэг тэмсэлэй хилэнь мүнөө бүхы континентнүүдээр тарана, империализм һууряа хойно хойноһоонь алдана. Энэ тэмсэлэй эгээн шухала түйлалтань дэлхэйн социализмын системые байгуулһан баримта болоно. Агууехэ Октябриин эхилжэ, дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаһанай эгээн шухала үрэ дүнгүүдэй нэгэниинь энэ болоно.

Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы совет арад социалис оронуудтай харилсаа тогтоохоһоо, социалис интернационализмын гол ёһонууд, аха дүүгэй хани барисаа бэхижүүлхэ, харилсаа холбоо, бэе бэедээ туһаламсалга бэхижүүлхэ хэрэгые хүтэлбэри болгоно. Тиихэ зуураа, бүрин тэгшэ эрхэтэй байха, бэеэ даагаа байха ябадалые, орон бүхэнэй аша туһыень хани барисаата бүхы оронуудай аша туһатай зүбөөр тааралдуулха ябадалые үндэһэ болгоно.

Манай орон 47 жэлэйнгээ ойе һайндэрлэжэ байна. Бусад социалис оронууд энэ жэлдэ өөһэдынгөө 20 гү, али 15 жэлэй ойн баяры тэмдэглээ һэн. Баатар Куба социалис замда бүришье һаяхан ороо. Манай социалис бүлэдэ бусад оронуудай болон арадуудай ороһые тэмдэглэхэ гайхамшагта шэнэ үдэрнүүд түүхын календарьта бии боложол байха гэжэ бидэн гүн ехээр этигэнэбди. Зүгөөр али нэгэн орон социализм байгуулха талаараа ямаршье стажтай байг, дэлхэйн социалис системэ гээшэмнай тэгшэ эрхэтэй, сүлөөтэй арадуудай социальна, экономическа болон политическэ хани харилсаан мүн.

Империалис дарлалтые унагаагаад, ондо ондоо үндэһэ яһанай ажалшадай аха дүүгэй холбоо барисаае хангаха зам тодорхойлхо зуураа, В. И. Ленин бүри 1920 ондо иигэжэ зааһан юм: ондо ондоо үндэһэ яһанай ажалшадай хоорондохи харилсаае бэе бэедээ бүрин этигэлсэлгын, аха дүүгэй нэгэдэлые эли тодоор мэдэрэлгын, һайн дураараа эбтэй байлгын үндэһөөр тогтоохо шухала. «Тиимэ холбоо барисаае гэртэ бэелүүлжэ болохогүй юм; хэрэг ушарые муудуулжархихагүйн тула, этигэхэгүй ябадал гаргахагүйн тула, помещигүүд ба капиталистнуудай хэдэн зуун жэл соо дарлажа байһан дээрэһээ гараһан этигэдэггүй ябадалы зайсуулхын тула тэрэ холбоо барисаае тонишье тэсэбэритэйгээр, нарин бодомжотойгоор бэелүүлхэ хэрэгтэй...»,— гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн. (Бүхы зохёолнуудайнь суглуулбариин том 40, хууд. 43).

Дэлхэйн социализмын системэ бологшо адли тэгшэ эрхэтэй гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае Ленинэй зааһан энэ заабариин ёһоор бэелүүлхэ гээшэ бүри ехэ удха шанартай боложо байна. Социалис оронуудай хани харилсаанайнь улам бэхижэхын тула шухала бүхы бодото эрхэ нүхэсэл бии юм. Үндэһэн шухала интересүүдэйнь нэгэн адли байдаг ушар манай арадуудые нэгэдхэнэ. Бидэнэй экономическа үндэһэ һууримнай нэгэн адли түхэлтэй — үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэхи ниитын зөөри болоно. Бидэнэй гүрэнэй байгуулалта нэгэн адли түхэлтэй хүдэлмэришэн анги түрүүтэй арад зоной засаг болоно. Бидэнэй үзэл суртал нэгэн адли — марксизм-ленинизм болоно. Аюулгүй байдал хангаха, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хамгаалха, революционно түйлалтануудаа империалистнуудай добтолгоһоо хамгаалха хэрэгнай нэгэн адли юм. Бидэнэй агууехэ уг зорилгомнай нэгэн адли — коммунизм болоно.

Бусад оронуудта шэнэ общество байгуулгын дүй дүршэлдэ социалис орон бүхэнэй анхаралаа табидагынь ойлгосотой юм. Гэхэтэй хамта, ямар нэгэн ганса партиин, ганса ороной дүй дүршэлые бусад партинууд болон оронуудта баадхаха гээшые буруу гэжэ бидэ тоолонобди. Социализм байгуулгын али нэгэн арга методые, маяг хэлбэриие шэлэжэ абаха гээшэ арад бүхэнэй өөһэдынь бүрин эрхэ мүн.

Бидэ иимэ юумые баримталнабди: социализм байгуулгын замда өөсэ өөрсэ зүйлнүүдэй бии байгаа һаа, энэнь аха дүү социалис оронуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаае хүгжөөлгэдэ һаад тойбо болохо зэргэгүй. Социализм байгуулгын тодорхой асуудалнуудаар али нэгэн хараа бодол баримталгын зүб байһыень үнэн бодото хэрэгээр, шэнэ общество байгуулхадаа түйлаһан бодото үрэ дүнгүүдээр шалгаха ёһотой гэжэ бидэ һанадагбди.

Социалис гүрэнүүдэй бүлэ угаа ехэ, тон хүсэтэй юм. Социалис гүрэнүүд капитализмые хэтын хэтэдэ усадхаад, ажалша хүнүүдэй аша туһада шэнэ, зол жаргалта байдал зохёожо байна. Социализмын оронууд Европын болон Азиин хизааргүй үргэн дайдаар олон мянган километр газарта нэмжынэ. Мүн Америкын газар дээрэшье социализмын гуламта бии болонхой. Социализм хадаа Африкын олохон оронуудай арадуудта зориг бадаруулма жэшээ боложо үгэнэ. Хүн түрэлтэнэй түүхын бүхы ябасада социалис оронуудай үзүүлдэг нүлөөнь үдэр бүри улам хүсэтэй, улам ехэ боложо байна.

Совет хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ дүтэ баяр баясхаланта үдэрэй урдахана һайндэрэй энэ ендэр дээрэһээ иигэжэ мэдүүлхыемни, нүхэдүүд, зүбшөөгыт: Советскэ Союзай Коммунис парти, манай правительство марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын бата найдамтай үндэһөөр социалис оронуудай нягта жагсаалые бэхижүүлхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ ябадалые өөһэдынгөө нангин уялга гэжэ тоолонобди. Манай орон бүхэн соомнай социализм, коммунизмын тон амжалтатайгаар байгуулагдажа байһан ушар иимэ эрилтэ табина. Бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ манай агууехэ ниитын хэрэгэй илажа байһан ушар иимэ эрилтэ табина.

Социализмын оронуудай хани барисаан, нягта жагсаал улам батажаг лэ!

Нүхэдүүд!

Империализмда эсэргүүгээр, алибаа маягай колониализмда эсэргүүгээр Азиин, Африкын, Латинн Америкын арадуудай хэдэг национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые манай парти хододоо дэмжэдэг байгаа, дэмжэнэшье. Колониальна болон колониальна шахуу дарлалтые усадхаһан арадуудтай аха дүүгэй холбоотой байха гээшые уласхоорондын политикынгаа тон шухала зүйлынь гэжэ КПСС тоолоно. Энээн тухай манай партиин Программа доторшье хэлэгдэнхэй.

Октябриин революци болбол арадуудай национальна мэдэрэлые хүгжөөн бадаруулаа, харин дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө тэмсэлыень үзэгдөөгүй ехэ далайсатай болгоо. В. И. Ленин иигэжэ уридшалан мэдэһэн байгаа: «Социалис революци хадаа өөрынгөө буржуазида эсэргүүсэн, орон бүхэн доторхи революционно пролетаринарай хэхэ тэдысэ тэмсэлынь лэ болохогүй, гол түлэб тиимэл тэмсэлынь болохогүй, харин тэрэ революци хадаа империализмын дарладаг бүхы колонинуудай, бүхы арадуудай, бэеэ даагаагүй бүхы оронуудай зүгһөө уласхоорондын империализмда эсэргүүсэн хэхэ тэмсэлынь болохо байна». (Бүхы зохёолнуудайнь суглуулбариин том 39, хууд. 327). Энэ талаархье Ленинэй зааһанай ёһоор түүхэ хүгжэжэ ябана гэжэ мүнөө бүхы хүнүүд хаража байна.

Хэрбээ дэлхэйн политическэ хоёр картые—1917 оной октябриин нэгэ картые, тэрэшэлэн мүнөөдэрэй нүгөөдэ картые зэргэсүүлжэ хараа һаа, түүхын энэ хугасаа соо манай планетэдэ болоһон угаа ехэ хубилалтануудай илгаань бидэндэ тон элеэр харагдаад орхихо байха. Эдэ картануудай түрүүшынхи дээрэнь Ази ба Африка барандаа шахуу колонито гүрэнүүдэй шэрээр шэрдэтэй байха. Харин мүнөө дурсагдаһан континентнүүдэй 60 шахуу оронуудта эрхэ сүлөөтэ гүрэнүүдэй тугууд намилзана.

Сүлөөрһэн арадуудай хүсэдэг хүсэл эрмэлзэлынь, һанал мэдэрэлынь бэеэ даанхай байдалаа батадхаха гэһэн, империализмын болон колониализмын урдаһаа хэдэг тэмсэлээ эсэстэнь хүргэхэ гэһэн хүсэл оролдолгонь бидэндэ эли байна. Ниитэ революционно хүсэн боложо нэгэдэһэн социализм болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн хоёрые ондо ондоо замаар ябуулха гэжэ империалистнууд бага бэшэ оролдолго гаргана. Зүгөөр залуу национальна гүрэнүүдэй арадууд бодото, найдамтай хани нүхэдүүднай хаана байнаб, харин колонизаторска зорилгоёо далдалдаг дайсаднай хаана байнаб гэжэ бүри алеэр мэдэдэг боложо байна.

Колониализмын гэнжэһээ сүлөөрһэн оронуудай үүргэнь дэлхэйн политикада бүри ехэ болоно гэжэ совет хүнүүд үнэн сэдьхэлһээ баясана. Һаяхан Каирта болоһон нэгэдээгүй оронуудай конференци юу харуулааб гэбэл, али бүхы маягай колониализмые үгы хэхэ гэжэ, эб найрамдал сахин батадхаха, империализмын урдаһаа тэмсэдэг хүнүүдые улам бата нэгэдэлтэй болгохын түлөө тэдэ оронуудай оролдодогые эли тодоор харуулаа.

Колонито һүүлшын гүрим байгуулалта дэлхэй дээрэ сүм усадхагдаха ёһотой. Энэ талаарда бидэнэр Ази, Африкын, Латинн Америкын оронуудтай нэгэн адли һанамжатайбди. Национальна болон социальна талаараа сүлөөрхын түлөө хэдэг үнэн зүб тэмсэлыемнай Советскэ Союз дэмжэнэ гэжэ харин империалис оронуудай хамаархалгын урдаһаа эсэргүүсэдэг арадуудай тэмсэлэй боложо байһан газарта хаа хаанагүй — Кипртэ, Конгодошье, Зүүн Урда Азида, Аравиин хахад аралдашье, Латинн Америкын оронуудташье — арад зониинь хаража үзэжэ, бодото дээрээ мэдэржэ байна.

Арадуудай сүлөөрэлгын эхи зааха табиһан Агуу Октябриин энэ үдэр бидэ иигэжэ мэдүүлнэбди: колониализмын гутамшаг байдал хэтэ заяандаа хосорон үгы болог лэ, бүхы арадуудай бэеэ даанхай байдал, эсхэ сүлөө мандаха болтогой лэ!

Советскэ Союз болбол ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын ленинскэ политикые бэелүүлдэг байгаа, бэелүүлнэшье. Энэнь дэлхэйн термоядерна дайе уридшалан зайсуулха, гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаае хэлсээнүүдэй аргаар шиидхэхэ, ниитын болон гүрэнэй байгуулалтые өөрынгөө дураар шэлэжэ абаха гэдэг, өөрынгөө оронойнгоо дотоодын хүгжэлтын асуудалнуудые өөрөө шиидхэхэ гэдэг арад бүхэнэй эрхые хүндэлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай.

Амгалан ёһоор зэргэ оршолгын политика хадаа ниитын гүрим байгуулалтын ондо ондоо байгаашье һаа, оронуудай бэе бэеэ ойлголсохо, бэе бэедээ ашагтайгаар хүгжэхэ арга боломжо хангана. Гэхэтэй хамта, амгалан ёһоор зэргэ оршолгын байдал хадаа сүлөөрэлгын тэмсэлэй амжалтата түйлаха ябадалда, арадуудай революционно зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ туһална.

Уласхоорондын түгшүүрилэй һуларжа эхилһэниинь саашадаашье үргэлжэлһэй гэжэ, эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал хангалгын хэрэгэй дулдыдадаг уласхоорондын үндэһэн шухала асуудалнууд шиидхэгдэһэй гэжэ совет хүнүүд тон ехээр хүсэнэ. Манай гүрэн болбол шиидхэгдээгүй асуудалнуудые хойно хойноһоонь гүримшүүлхын тула, эб найрамдалай хэрэгые батадхахын түлэ оролдоно.

Советскэ Союз болбол яаралтайгаар зэбсэгжэлгые болюулхын түлөө, буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээ түйлахын түлөө оролдодог байгаа, оролдоношье. Империалис гүрэнүүдэй ябуулдаг политикаһаа шалтагаалан, манай орон хүсэ ехэтэй ракетно-ядерна зэбсэг бии болгохо хэрэгтэ ехэ анхарал табиха баатай болоо һэн. Ракетно-ядерна зэбсэгнай бидэнэй аюулгүй байха, мүн манай ханинарай, союзнигуудай аюулгүй байха бата найдабари мүн. Гэбэшье хэрбээ бусад гүрэнүүдэй зүбшөөжэ, баһа тиимэ юумэ бэелүүлхэ һаань, бидэнэр ядерна зэбсэгээ, юрэдөө али бүхы буу зэбсэгые бараниень үгы хэхээр бэлэн байнабди.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө бидэнэр шууд сэхээр тэмсэнэбди; буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые ядахын сагта түрүүшээр хизаарлаха хэмжээнүүдые абаха гэжэ бидэнэр оролдонобди. Гурбан оршондо ядерна зэбсэг саашадань наринжуулха арга боломжые хизаарлахаар ядерна зэбсэг хорихо тухай Москвагай договор шэнги тиимэ хэлсээнүүдые баталхын түлөө бидэнэр оролдолго гарганабди.

Ямар буу зэбсэг хуряалгые түрүүшын ээлжээнэй гэжэ тоолохо, ямар составтайгаар, ямар зэргын тушаалтадай хабаадалгатайгаар хэлсээ хэхэ тухай ондо ондоо һанамжанууд бии юм. Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, манай һанамжын ёһоор эгээн шухала юумэн гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха хэрэгые урагшань дабшуулха, бодото үрэ дүн түйлаха хэрэгтэй.

Дэлхэй дээрэ тогтууригүй оршон байдал бии болгодог шиидхэгдээгүй асуудалнуудай тоодо Европодо аюулгүй байдал хангаха, Германигай абдай гүримшүүлгэ хэхэ асуудал оролсоно.

Европодохи аюулгүй байдал хангаха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ үһөө нэхэхэ үзэл бодолые орхихо, Европын түбтэ мүнөө тохёолдоод байһан оршон байдалые мэдэрхэ, Германиин хоёр гүрэнэй — Германиин Демократическа Республикын болон Германиин Федеративна Республикын бии болоһон бүгэдэндэ мэдээжэ баримтые хараадаа абаха хэрэгтэй. Европодохи амгалан тайбан байдалые хангаха ондоо үндэһэ һуури байхагүй, байжашье шадахагүй.

Баруун Германиин армиин ядерна зэбсэгтэй болохо зам нээжэ үгэхэ, НАТО-гой «олон талын хабаадалгатай ядерна хүсэнүүдые» байгуулха түсэбүүдые, ядерна зэбсэгэй саашадаа дэлгэрэлгые бидэнэр буруушаадаг байгаабди, буруушаанашьебди.

Бусад арадууд болон оронуудай хэрэгүүдтэ газаа талаһаань ямараашье хабаадалсахагүй гээшэ Советскэ Союзай шууд сэхэ, эли тодо хараа бодол болоно. Революционно Кубада эсэргүүгээр, арадайнь өөрынгөө һанаашаар ажабайдалаа зохёон байгуулгадань эсэргүүгээр элдэб харата аашанууд болон үгэсэлгэнүүд хэгдэдэг гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Кубада халдан оролго дура гутааха ёһоороол гутаана, иимэ халдалгануудые болюулхаар болоо. Кубын Республикын ойро бү хүрэгты гэжэ совет арад, дэлхэй дээрэхи бүхы үнэн сэхэ хүнүүд иимэ эрилтэ хэнэл!

Тайваниин өөрынгөө эхэ оронтой — Хитадай Арадай Республикатай нэгэдүүлэгдэхые бидэнэр хүсэдэг байгаабди, хүсэнэшьебди.

Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр хэгдэдэг харата аашануудые бидэнэр эрид шууд буруушаанабди. Арадта харша, умхирэн һалажа байһан засаг түрэдэ, Америкын империализмын зэбсэгтэ интервенцидэ эсэргүүсэн, демократическа ёһоор өөрынгөө эхэ орониие нэгэдүүлхын түлөө сүлөөрэлгын баатарлиг тэмсэл хэжэ байһан Урда Вьетнамай эрэлхэг зоригто арадые бидэнэр амаршалнабди.

Америкын сэрэгүүдые гаргахын түлөө, өөрынгөө эхэ орониие амгалан ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Урда Корейн эрэлхэг зоригто арадые бидэнэр амаршалнабди.

Эдэ арадуудай тэмсэл — ёһотойл үнэн зүб тэмсэл болоно. Тэдэнэр илалта түйлахал.

Манай политика хадаа бүхы гүрэнүүдтэй һайн харилсаа, али алиндаашье туһатай холбоо барисаа байгуулха политика болоно. Иимэ харилсаа холбоотой байхые хүсэдэг гүрэнүүдтэй манай харилсаа холбоон жэлһээ жэлдэ һайжаржал байдаг. Капиталис гол гүрэнүүдтэй ажал хэрэгэй холбоо хүгжөөлгэ, харилсаагаа һайжаруулга ехэ удха шанартай гэжэ бидэнэр тоолодог байнабди.

Эб найрамдал бэхижүүлхые хүсэдэг манай арадуудай аша туһада тааруугаар советско-американска харилсаа хүгжөөхөөр Советскэ Союз бэлэн байна. Франциитай удаан болзорой худалдаа наймаанай хэлсээн һаяхан баталагдаа. Манай оронтой али алиндаа ашатай туһатай худалдаа наймаа үргэдхэхөөр бусад капиталис оронуудай бэлэн байгаа һаань, бидэнэр һайшааха байгаабди. Англитай, Италитай, Германиин Федеративна Республикатай, Японтой, бусад гүрэнүүдтэй харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ арга боломжо лаб бии.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политика бэелүүлхэдээ, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай хүсэ шадалда, бэеэ даанхай гүрэнүүдэй болон эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй амгалан тайбан байдал хамгаалхын тулада хэдэг ябуулгануудта бидэнэр түшэглэдэг байнабди.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай бүхы оронуудтахи үргэн олонниитэ эрилтэ хэнэ. США-да мэнэ һаяхан болоһон һунгалта юун тухай үнэмшэсэтэйгөөр харуулааб гэхэдэ, Америкын олонхи арад зон амгалан тайбан байдалые үнэтэйдэ сэгнэнэ, тэдэнэр «хүйтэн дайнһаа» хашараа. Америкын «хэтэрмэ» хархис этэгээдүүдэй булигдаһан ушар харата муухай, хархис үзэл бодолой политикые баримталдаг бүхы хүнүүдтэ һайн һургаал боложо үгэнэ.

Инди, Финлянди, Афганистан, Иран, Турци, Скандинавиин оронууд болон Советскэ Союзай бусад хүршэнэртэй һайн, хани ёһоной харилсаатай байха гээшэ манай заншалта, хубилашагүй хараа шэглэл болоно.

Орёо бэрхэтэй, хэсүү шанга мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалда гадаадын политикын ленинскэ гол ёһонууд хадаа бидэнэртэ зам заагша одон боложо үгэнэ. Энэ политика ямар онсо илгаатайб гэхэдэ, дэлхэйн политикын шухалын шухала асуудалнуудаар шууд сэхэ, гүнзэгы ехэ харюусалгатай хараа бодол баримталдаг. Энэ хараа бодол арадуудай хуби заяанда, хөөрэлдөө хэхээр, хэлсээ баталхаар бэлэн байлгада, бодото асуудалнуудые шиидхэхэдээ бодолтой шадамар байлгада тааралдадаг юм.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда заатал һаа дэлхэйн дайн болохо ёһогүй гэһэн хараа бодолые бусад марксистско-ленинскэ партинууд шэнгеэр манай парти баримталдаг. Социалис гүрэнүүдэй, дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн арадуудай, эб найрамдал хамгаалдаг бүхы хүсэнүүдэй хамтадаа эдэбхитэйгээр хэһэн тэмсэлээр дэлхэйн дайе зайсуулжа болохо гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди. Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангагдажа шадаха.

Зүгөөр уласхоорондын оршон байдалые хүсэд шахардуу шанга болгохые оролдодог эзэрхэг түримхэй хүсэнүүд дэлхэй дээрэ ябуулга хэжэ байдаг гэжэ бидэнэр оройдоошье мартадаггүйбди. Уласхоорондын байдалые зориюута шахардуу шанга болгохо, буу зэбсэг бүри яаралтайгаар түхеэрхэ, дэлхэйе дайн байлдаанда бүри ойртуулха гээшэ тэдэндэ сэхэ ашаг туһатай боложо үгэдэг. Эдэ хүсэнүүдэй иимэ ябуулгануудые гаргалгатай үдэр бүхэндэ шахуу арадууд дайралдадаг байна бшуу. Эгээл иимэһээ Советскэ Союз һэримжээ мохоорүүлдаггүй.

СССР болон бусад социалис оронуудай аюулгүй байдалые найдамтайгаар хангажа шадаха хүсэтэ буу зэбсэг бидэндэ бии. Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээнэй баталагдатар бидэнэр өөрыгөө хамгаалха шадабаряа дээдэ хэмжээндэ байлгахабди.

Коммунизмын агууехэ түйлалтануудые алдар сууда гаргаһан манай эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хамгаалжа байна. Тэдэниие шалгарһан сэрэгэй начальнигууд, мүнөө үе сагайхяар һайн бэлэдхэлтэй болоһон олон түмэн офицернүүд командална. Манай арми хадаа амгалан тайбан байдалые хамгаалдаг арми болоно. Совет арад өөрынгөө армида дуратай, тэрэниие бүхы анхарал оролдолгоор хүрээлдэг. Манай алдарта арми арадтаа үнэн сэхээр алба хэдэг, тэрэнэй зохёон байгуулхы ажалые найдамтайгаар хамгаалдаг.

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алдар соло!

Партиин һүүлшын съездүүдэй шиидхэбэринүүдээр, тэрэнэй Программаар тодорхойлогдоһон Советскэ Союзай гадаадын политикын генеральна хараа шугам шууд сэхэ, хубилаагүй. Энэ хадаа социализм болон коммунизм байгуулха, социалис оронуудай нэгэдэл болон нягта жагсаалые, тэдэнэй хани барисаан болон аха дүүгэй холбоое бэхижүүлхэ хараа шугам, сүлөөрэлгын революционно хүдэлөөнүүдые дэмжэхэ, Ази, Африкын болон Латинн Америкын бэеэ даанхай гүрэнүүдэй һанал нэгэдэлгые болон харилсаа холбооё али болохоор хүгжөөхэ, капиталис гүрэнүүдтэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые батадхаха, дэлхэйн дайнһаа хүн түрэлтэниие зайсуулха хараа шугам болоно. Иимэ хараа шугам гансахан лэ зүб хараа шугам болоно. Энэ хараа шугамые манай арад, бүмбэрсэг дэлхэймнай диилэнхи олонхи арад зон бүрин хүсэдөөр һайшаана.

Нүхэдүүд! Манай ленинскэ парти пролетарска интернационализмын тугые хододоо дээрэ үргэжэ ябадаг. Дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл, национально-сүлөөрэлгын болон демократическа хүсэнүүдэй нягта жагсаал хадаа эб найрамдалай болон социализмын хэрэгүүдтэ шэнэ амжалтануудые түйлахаар эрхэ нүхэсэл гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Империалис хархис этэгээдүүдтэй шэрүүн шанга тулалдаануудай, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократиин түлөө, социализмын үзэл сурталай илан мандахын түлөө тэмсэлэй үедэ коммунис хүдэлөөн хатуужадаг. Капиталис оронуудта коммунис партинууд хашагдадаг, хэһээгдэдэг байгаа, байһааршье. Зүгөөр эдэ бүхы бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, марксизм-ленинизмын революционно тугые тэдэнэр дээрэ үргэжэ ябадаг. Өөһэдынгөө үзэл сурталай бата бэхи байһые тэдэнэр ажал хэрэгүүд дээрээ ажалшадта бэршэлэн харуулжа үгэдэг... Эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаа үгэһэн баатар-коммунистнуудай алдарта нэрые арадууд мартадаггүй. Эдэ нэрэнүүдынь тэдэниие шэнэ габьяада зоригжуулдаг.

Бүхы аха дүү коммунис партинуудта Агууехэ Октябриин һайндэрөөр манай парти, совет арад халуун амаршалга хүргэнэ, тал жа, дэмжэжэ байһанаа элирх мэдүүлнэ.

Коммунис хүдэлөөе һуларуу гэжэ манай дайсад оролдоно. Ре люционно хүсэнүүдтэ гай түбэг тахын тулада эдэ хүсэнүүд тохёолдоһон арсалдаае хэрэглэхэ жэ тэдэнэр оролдоно. Иимэ эрхэ байдалда дэлхэйн коммунис хүдэлөөн нэгэдэлые нягтаар жагсааха, жүүлхэ зорилго тусгаар удха нартай болоо. Энэ зорилго шиид хын тулада тодорхой, үрэ ех хэмжээнүүдые абаха, нягта жагса тай болохо алхам алхамуудые хэрэгтэй.

Үзэл бодолоймнай алгасал коммунистнуудай эгээн лэ гол хүсые — манай хамтын дайса империализмтай нэгэдэмэл тэмс һуларуулха ябадалда хүргэхэ гүй. Бүхы хүдэлөөндэ хамаа асуудалнуудые шиидхэлгэ бүхы дүү партинуудай хэрэг болоно.

Москвада 1957 болон 1960 он та болоһон хамтын зүблөөнүү зохёоһон нарин, эли тодо генера хараа шугам дэлхэйн олон ту коммунистнуудай хараа шугам лоно.

Һанамжануудай алгасалдаануу болюулха болон партину нягта жагсаалые бэхижүүлгын лаар гарадаг арсалдаануудые суулха талаар коммунистнуудта ехэтэй арга бии. Энээн тухай 19 ондо ная нэгэн партиин бата абаһан Мэдүүлгэ соо эли тодоор лэгдэнхэй. Тэрээн соо иигэжэ хэ дэнэ: «Шухала асуудалнуудые шэн хэлсэхын, дүй дүршэлөө ха абалсахын, хамтынгаа зорилгы лөө нэгэн ниитээрээ ябуулга хэх тэмсэхын тулада бэе бэеынгээ ха бодолые мэдэлсэхын, хамтын ябу га хэхэ тухай нэгэн адли ябуу хэхын тулада коммунис болон дэлмэришэнэй партинууд хира болоод лэ зүблөөнүүдые хэжэ ёһотой».

Дэлхэйн коммунис хүдэлөө нягта жагсаалые бэхижүүлхэ—эн һээ үлүү һайн арга үгы гэжэ надта һанагдана. Аха дүү партин дай уласхоорондын шэнэ зүблөө лаха тон шухала болоо. Маркс ленинизмын болон пролетарска тернационализмын гол ёһонуудта дэһэлэн нягтаар жагсаха, агу хамтынгаа хэрэгэй түлөө тэмс аха дүүнэр коммунистнуудай нэг хэ гээшэ энэ зүблөөнэй зорилго үрэа болохо байна.

Иимэ нягта жагсаал хангахын лада Советскэ Союзай Комму парти өөрэһөө хүлдыхаха бүхы хала юумые хэхэ.

Бүхы дэлхэйн коммунистну агууехэ хүдэлөөн үдэр ерэхэ ту үргэдэн бэхижэжэ байг лэ. Энэ дэлөөн бүхы нэгэдэлэйнгээ жэлгэһээ шэнэ хүсэ орог лэ, им риализмда эсэргүүсэн, бүхы ша хүнүүдэй гэгээн гэрэлтэ ерээ түлөө шэнэ амжалтануудые түй лэ!

Коммунис парти—совет арадай дайшалхы манла

Нүхэдүүд! Ленинскэ партиин хүтэлбэреэр манай бүхы амжалтанууд болон түйлалтанууд амжагдаа гэжэ манай ороной ажалшад мэдэдэг. Тиимэһээ совет хүнүүд өөрынгөө партида дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хандадаг, партидаа этигэдэг, энэ партиингаа хойноһоо дахан ябадаг. Коммунис партиин агууехэ үзэл суртал бүхы совет хүнүүдэй үзэл суртал болоо, партиин Программа бүхы арадай бодото хэрэгүүдэй программа болоо.

КПСС бэрхэтэй аад, алдарта замаар ябажа гараа. В. И. Ленинэй гоёожо хэлэһэнэй ёһоор, хэлэхэн арбаад жэлэй урда тээ манай парти тон үсөөхэн, хүтэрэлдөөд ябаһан хүнүүд байһан юм. Тэдэнэр али бүхы талаһаа аймшагта дайсадаар буудуулжа байһан, бэрхэтэй шанга замаар дабшан, хүтэрэлдэн ябаһан хэдэн үсөөхэн хүнүүд байһан юм.

Зүгөөр коммунистнуудай гарта ажабайдалые батадхаһан агууехэ марксис һургаал бии байгаа ха юм. Энэ агууехэ һургаалые хүтэлбэри болгон, тэрэниие шадамараар хүгжөөн манай парти 11 миллион үлүүтэй нэгэн адли үзэл бодолтой коммунистнуудай хүсэн түгэлдэр арми болоо. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, интеллигенциин, бүхы совет арадай эрхим һайн хүбүүд, басагад КПСС-эй зэргэдэ нэгэдэн жагсаа. Парти хадаа арадай зохёон байгуулхы барагдашагүй хүсэндэ этигэн найдадаг, тэрээндэ туһалха гээшэ бүхы ажал ябуулгымнай уг зорилго, удха шанар гэжэ тоолодог.

Коммунис байгуулалтын үедэ шиидхэгдэдэг зорилгонуудай үргэн, һүр жабхалантай байха тудам совет обществые зоригжуулан хүтэлбэрилэгшэ хүсэн бологшо Коммунис партиин дүүргэдэг үүргэ болон удха шанар бүри ехэ болоно. Иимэ байһан тухайнь бидэнэр дүй дүршэл дээрэһээ харан этигэнэбди. Эгээл иимэһээ коммунизм байгуулгын бүхы һалбаринуудта партийна хүтэлбэриие саашадань һайжаруулха, партийна болон гүрэнэй ажабайдалда ленинскэ гол ёһонуудые шууд сэхээр бэелүүлхэ гээшэ коммунизм байгуулгын бүхы һалбаринуудта партийна хүтэлбэриие саашадань һайжаруулха хэрэгтэ тусгаар удха шанартай.

Манай партиин ажабайдалда бодото ленинскэ гол ёһонуудые һэргылгэдэ КПСС-эй XX съезд эхи табижа үгөө һэн. Энэ съезд коммунистнуудай зохёохы үүсхэл эдэбхиие хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргээ. КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ оной октябрьда болоһон Центральна Комитедэй Пленум ехэ шата боложо үгөө.

Энэ Пленум хадаа партиин генеральна хараа шугамые амжалтатайгаар бэелүүлхэ тухай Центральна Комитедэй оролдолгын шэнэ гэршэ боложо үгэнэ. Энэ Пленум ленинскэ ёһоор хамтаараа хүтэлбэрилхэ, Ленинэй захяануудые дүүргэхэ үзэл бодолоор нэбтэрэнхэй байгаа. Энэ Пленум бүхы хабаадагшадайнь нэгэн һаналтай оршон байдалда үнгэрөө. Пленумэй шиидхэбэриие бүхы парти, бүхы совет арад һайшаалтайгаар угтаһан, дэмжэһэн байна.

Партиин болон арадай энэ дэмжэлгые Центральна Комитет үндэрөөр сэгнэнэ. Партиин үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые шиидхэлгын түлөө тэмсэлдэ тус Пленум маанадта шэнэ хүсэ түрүүлнэ.

Нүхэдүүд! Партиин Программа болон Устав хадаа манай бүхы партийна органуудай, партийна организацинуудай бүхы ажал ябуулгын саг үргэлжын хүтэлбэри боложо үгэнэ. Партийна ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха, өөрынгөө һанамжые һаадгүйгөөр мэдүүлхэ, гүрэнэй, ажахын, ниитын организацинуудай ажал ябуулгые үрэ ехэтэйгээр хинаха бүрин ехэ эрхэ коммунистнуудта олгогдоно. Орон болон парти доторхи байдалай түлөө коммунист бүхэнэй харюусалгаяа мэдэрхээр, нүхэрэй ёһоной шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлэй хэгдэхээр, мүн партийна ажабайдалай ленинскэ гол ёһонуудай али болохоор сахигдахагүй ябадалда эбсэшэгүй байхаар оршон байдал байгуулагдаха ёһотой.

Шэнэ общество байгуулха зорилгонуудые бэелүүлхын тулада партиин бүхы соёл сурталай хүдэлмэриие гоитойгоор һайжаруулха хэрэгтэй. Шэнэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, совет хүнүүдые марксистско-ленинскэ научна үзэл бодолтой болгохо гээшэ энэ хүдэлмэриин гол хубинь болоно. Марксизм-ленинизм гээшэ өөрынгөө гол удхатай, ёһотойл гүнзэгы творческо революционно эрдэм ухаан болоно. Энэ хадаа бодомжолхогүй, буруу һанамжа гаргаха, хуушарһан үзэл баримталха ябадалые тэсэдэггүй. Коммунис үзэл бодолтойгоор хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ ёһотойл шууд сэхэ байха, ажал хэрэгтээ үүсхэл эдэбхитэйгээр хандаха, ниитын баялигта гамтайгаар хандаха, тэрэниие арьбадхахын түлөө оролдолго гаргаха шэнжэ шанар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Бүхы коммунистнууд хадаа парти болон ороной үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые һайнаар ойлгохо, өөһэдынгөө шухалын шухала хэрэг бологшо эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэхээр бэлэн байха ёһотой. Буржуазиин хорото му үзэл бодолдо эбсэшэгүй байха шэ коммунист бүхэнэй март шагүй шэнжэ шанар байха ёһ

«Олоной дунда байха. Зоной намжые мэдэхэ. Бүхы юумые хэ. Олонниитын һанамжые мэ Тэдэндэ хандажа шадаха. Тэдэн хүсэд этигэлтэй болохо» гэһэн нинэй гайхамшагта захяае онд коммунистнууд хододоо һанажа ха ёһотойбди (Зохёолнуудай суглуулбариин 41-дэхи том, дохи хуудаһан). Ленинэй энэ за ри хадаа бүхы партиин амж түйлаха эшэ үндэһэн болоно.

Манай бүхы партиин, комму бүхэнэй бүхы хүдэлмэри лени ёһоор партийна байха бүрин шэнжэтэй саашадаашье байха той. Бүхы юумые хүнэй аша т да, бүхы юумые хүнэй туһада һэн партиин агууехэ үрэае онд хододоо бүхы ажал хэрэгтээ хү бэри болгохо, манай орондо ком низм байгуулхын түлөө тэмсэлд хы хүсэ шадалаа зорюулха ёһо бди.

Нүхэдүүд!

Манай партида, манай арадта түүхэ ехэ харюусалга гаа. Бидэнэр угаа ехэ хэм хэм тэй зорилго шиидхэжэ байн Олонниитын хүгжэлтын замда ма орон табин шахуу жэлэй турш зам табижа ябана. Коммунис гуулалтада манай түйлажа бай амжалта бүхэн эб найрамдала лөө, эрхэ сүлөөгэй түлөө хүн тү тэнэй ерээдүйн зол хубиин бүхы оронуудай ажалшадай байһан революционно ниитэ т лэй хэрэгтэ совет арадай оруу хубита болоно.

Партиин хүтэлбэреэр, маркс ленинизмын туг доро ябажа, арад коммунис общество байгу

Нүхэдүүд, коммунизмын илалтын түлөө!

Агууехэ совет арад мандах тогой!

Ленинэй байгуулһан Сов Союзай алдарта Коммунис мандаха болтогой!

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн гэдэл, бата жагсаал мандаха гой!

Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан бан байдал мандаха болтогой!

★ ☆ ★

(Нүхэр Л. И. Брежневэй эли ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа гэтэ бэшэ альга ташалган Элидхэлэй дүүрэһэнэй һү Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ ветскэ Союзай Коммунис па хүндэлэлдэ зорюулагдаһан нэ шанга альга ташалган зал соо

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной ноябриин 10.

ЛЕНИНЭЙ ЗАМААР—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ!

Бүхы совет орон Октябриин һайндэр тэмдэглэбэ

...и оромнай Октябриин һайндэ... ...гжэлто ажалаараа тэмдэг... ...шэ архэтэй совет 15 республи... гербүүд Кремлиин ханые ...амаглана. Энэ һайндаврые аха ...иалис оронууд, бүхы дэлхэй ... Советскэ Союзай ханинаэ ...лаанэ. Тэдэнэр энээ өөү, ...талмай тээшэ өөһэдынгөө ту...шадые эльгээгээ.

...нэй 10 час дүтэлбэ. Сагаан ...шулуугаар хэгдэһэн трибуна... фабрика, заводуудай нова... Москва шадарай колхоз... ...ай түрүүшүүл, наука, тех... культура, искусствын хүдэл...шад, СССР-эй. Союзна рес...уудай Верховно Соведүүдэй ...үүд, министрнүүд һүүриняа ... Мүн эндэ дипломатическа ...й гэшүүд. СССР-тэ байһан ...гүрэнүүдэй нөсөльствонуудай ...ид, далайн-сэрэгэй, агаарай ...й атташегэй хүдэлмэрилэгшэд ...а. Олохон ороной делегаци... гэшүүд трибунануудта гара...

...иин. Советскэ правительст... ...тэлбэрилэгшэд нүхэд Л. И. ...в. Г. И. Воронов, А. П. Ки..., А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин мавзолейн түбэй трибунада гараба. Тэрээнтэй сугтаа социалис оронуудай партийно-правительственна делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд: Болгариин—Тодор Живков, Венгриин—Янош Кадар, Вьетнамай Демократическа Республикын—Фам Ван Донг, ГДР-эй—Вальтер Ульбрихт, Вилли Штоф, КНР-эй—Чжоу Энь-лай, КНДР-эй—Ким Ир, Кубын—Эрнесто Гевара, Монголой—Юмжагийн Цэдэнбал, Польшын—Владислав Гомулка, Румыниин—Ион Георге Маурер, Чехословакиин—Иржи Гендрих, Югославиин—Велько Влахович тэгшэд байлсана.

...СССР-эй оборонын министр Р. Я. Малиновский сэрэгүүдээ тойрожо ябаһанайнгаа, тэдэнэрые Агууехэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойтой дашарамдуулан амаршалһанайнгаа һүүлээр Мавзолейн трибунада гаража үгэ хэлээ.

Талмай дээрэ хүсэн түгэс совет артиллери гаража ерэбэ...

Ехэ үндэртэшье, мүн доогуурашье ниидэһэн зүйлнүүдые ямаршье сагта, метеорологическа ямаршье эрхэ байдалда, радиогой шуугяандашье һаатангүйгөөр буудаха зенитнэ ракетэнүүдые москвагайхид энэ парадта түрүүшынхеэ хараа.

Пилотгүйгөөр холо ниидэлэг ракетэнүүдэй хойноһоо ракетэнүүдтэ эсэргүү сохилто хэхэ бүри һүртэй зэбсэгүүд—асари ехэ ракетэнүүд талмай дээгүүр гарана.

Далайн-Сэрэгэй флодой уһан доогуур ябадаг онгосонуудай ракетэнүүд парадта гараба. Иимэ ракетэнүүдээр зэбсэглэжэһэн океанаар ябадаг манай атомна уһан доогуурхи онгосонууд хэдэн мянган километртэ байһан дайсанай хамгаалалтануудые хяа хямна сохихо аргатай.

Стратегическа шэглэлтэй ракетнэ сэрэгүүдэй хүсэтэ техникэ бүгэдын анхарал хандуулна. Хүсэтэ машинанууд дээрэ тээгдэн ябаһан стратегическэ, түбинүүд хоорондын ракетэнүүд угаа ехэ дайшалхы хүсэтэй байһанаа, түйлай холо ниидэхэ, асари ехэ һандаргахы хүсэтэй ядерна боеголовкотой байһанаа гэршэлэн харуулаа.

Парадай дүүрэхын урда тээ оло мянган соргонуудтай сэрэгэй оркестр Улаан талмай дээгүүр гарана. Талмай дээрэ ойр зуура шэмээгүй болоһоной һүүлээр ниислэл хотын спортсменүүд гаража ерэбэ. 20 минутын турша еоо үнгэрһэн марш-парадта 8 мянган спортсмен хабаадалсаа.

«Коммунис бригадануудай маршаар» физкультурнигуудай парад дүүрэбэ. Эдээнэй һүүлээр гранит шулуун трибунануудай хажуугаар бүхы талмай дээгүүр хүн зон гаража эхилнэ.

Москвагайхид Агууехэ Октябриин һайндэртэ зорюулан түйлаһан ажалайнгаа амжалтануудые элидхэхээ эндэ ерээ. Москвагай промышленность арба һарынгаа түсэбые октябриин 26-да дүүргээ.

Демонстрацида хабаадаһан колоннонуудай дээгүүр Улаан тугууд, союзна республикануудай тугууд, партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд харагдана.

Советскэ Союзай гадаадын политикын эшэ үндэһэн болоһон эб найрамдал тухай советскэ түрүүшын декредэй үгэнүүдтэй транспарант демонстрантнуудай дунда харагдана.

Тэнгэри өөдэ дүрбэн аэростат дэгдэнэ. Тэрээн дээрэ иимэ үгэнүүд бэшээтэй: «СССР замбуулинай дайдые эгээн түрүүн шэнжэлжэ эхилээ». Һалхинда намилзан байһан түйлай томо сагаан бүдүүд дээрэ замбуулинай дайдаар эгээн түрүүлэн дабшан ерэһэн совет космонавтнуудай портредүүд харагдана. Макетануудта, улаан бүдүүд, транспарантнууд дээрэ «Восход» гэжэ нэгэтэ бэшэ бэшэгдэһэн үгэнүүд замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар совет арадай элитэ ехэ амжалта түйлажа, омогорхон байһыень гэршэлэн харуулна.

Социалис хани барисаата оронуудай гүрэнэй тугууд олохон колоннонуудые гоёон шэмэглэнэ. Социалис оронуудай арадуудтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо саашадаашье бэхижүүлхэ, бэе бэедээ туһалхаар совет арадай бэлэн байһаниинь энээн дээрэһээ элирнэ.

Талмай дээгүүр демонстрантнуудай барижа гараһан тобшо тодо лозунгнууд колониальна хэрзэгы гүримые совет арадай хэтын хэтэдэ үгы хэхэ хүсэлтэй байһые гэршэлэн харуулаа.

Москвагайхид һайндэрэй демонстрацида хабаадахадаа, партиин, бүхы совет арадай бата бэхи нэгэдэлтэй байһыень гэршэлэн харуулба.

* * *

Москвада, мүн манай ороной хэдэн город, тосхонуудта үшөө хахад һүни боложо байхада Владивостогто үглөөгүүр боложо байгаа. Агууехэ Октябриин һайндэр энэ городто эгээн түрүүлэн шэнэ талмай дээрэ, Алас Дурна зүгтэ совет засагай түлөө тэмсэгшэдтэ табигдаһан ехэ памятнигай хажууда һайндэрлэгдэбэ...

«1967 ондо түрүүшын агрегадуудые хүдэлгэхэбди!»—гэһэн үгэнүүдтэй транспарантнуудые Сибириин эгээ залуу городуудай нэгэн болохо Дивногорскын демонстрантнуудай һайндэрэй колонноиууд дээгүүр хаража болохо байгаа. Түрүүшын миллион кубометр бетон дэбдигдээ, барилгашад гидростанциин байшангай котлован малтажа эхилбэ.

...Ташкентын олон мянган ажалшад Ильичэй бронзо монументын хажуугаар гараба. КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов, КПСС-эй ЦК-гай Дунда Азидахи бюрогой түрүүлэгшэ В. Т. Ломоносов, Узбекистанай Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Р. Курбанов, республикын бусадшье хүтэлбэрилэгшэд трибунада байлсаа.

Алексей Васильевич Чуев—Балтиин заводой суута хүдэлмэришэн Парижда, Римдэ, Прагада, Варшавадашье ошоо. Тиибэшье революциин алдарта үлгы болохо Ленинград хотоһоо үнэтэй хото тэрээндэ һэлагдадаггүй. Эгээл иимэһээ Социалис Ажалай Герой Алексей Чуев тон ехээр омогорхон баясана. «Севкабель» заводой хүдэлмэришэд суута эхэнэр Социалис Ажалай Герой А. А. Грицкевич, үнинэй большевик В. П. Виноградов гэгшэдтэй Ленинэй хотын түүхые Ордоной талмай дээгүүр абдажа гараха ехэ хүндэтэй даалгабари Чуевта үгтөө.

Украинын ниислэл хото наранай элшэ туяагаар гэрэлтүүлэгдэн, һайхан намарай тэмдэг үзүүлэн, тугууд, транспарантнуудаар шэмэглэгдэн, гоё һайханаар, һүр жабхалантайгаар харагдана... Сэрэгүүдэй парад дүүрэжэ, дуу хүгжэм зэдэлүүлһэн демонстрантнууд Крещатик дээрэ гаража ерэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат Украинын КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест, УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. П. Казанец, мүн республикын бусадшье хүтэлбэрилэгшэд тэдээниие халуунаар амаршалаа. Үргэн урасхалта хүсэтэ Днепр мүрэндэл али хүнүүд хойно хойноһоо субана.

Сэрэгэй парадай дүүрэн есуу Тбилисидэхи Руставелиин гудамжа дээрэ городой оло мянган хүн гараба. Манай ороной олон тоото арадуудай түлөөлэгшэд һайндэрэй колоннонуудта ябалсана. Тэдэнэр Эхэ оронойнгоо алдар суу дээшэлүүлхын түлөө гар гараа барилсан ажалдана... КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Грузиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. П. Мжаванадзе, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Г. Д. Джавахишвили, Грузиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. С. Дзоценидзе, мүн республикын бусадшье хүтэлбэрилэгшэд трибунада байлсана.

Сэрэгэй парадай һүүдээр Минскдэ ажалшадай демонстраци эхилээ. КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат Белоруссиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь К. Т. Мазуров, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ В. И. Козлов, БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Т. Я. Киселев, Белоруссиин компартиин, правительствын бусадшье хүтэлбэрилэгшэд правительствын трибунада гаранхай. Талмай дээгүүр автозаводойхид, трактор бүтээгшэд, бүд нэхэгшэд, станок бүтээгшэд, барилгашад, эрдэмтэд алхалдан гарана.

Октябриин һайндэр орон соогуурнай үнгэрөө. Совет хүнүүд манай арадые коммунизм тээшэ ударидажа ябаһан Ленинэй партиие магтан дууланан байна.

(ТАСС-ай корр).

Советскэ Союзай Маршал Р. Я. МАЛИНОВСКИИН хэлэһэн үгэ

...дэтэ солдадууд болон матро... сержантнууд болон старшина...

...ой офицернууд, генералнууд адмиралнууд!

...етскэ Союзай ажалшад!

...ай хүндэтэ хариин айлшад!

...етскэ Союзай Коммунис пар... Центральна Комитедэй, Совет... правительствын үмэнэһөө, тэдээ... далгабаряар таанадые Агууехэ ...риин социалис революциин 47 ... ойгоор амаршалнаб.

... жэлдэ манай ороной бүхы ...далда гайхамшагта амжалта ...даа. Совет арад Коммунис пар... тэрээнэй дайшалхы штаб— ...й Центральна Комитедые той...гтаар жагсажа, коммунизм ...лха агууехэ зорилгонуудаа ...лхын түлөө эршэтэй шангаар ...ажа байна. Социалис промыш...сть хурдан түргөөр хүгжэнэ. ...ука, техникыншье талаар шэнэ ...та түйлагдаа. «Восход» гэжэ ... шэглүүлэгдэдэг гурбан һуури... замбуулинай онгосын гайхам... ниидэлгэ наука, техникын ...тые эли тодоор гэршэлэн ха...

...өө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ...нэ жэлдэ һайнаар ажаллаһан . Тэдэнэр ажалай гайхамшагта ... түйлаа. Эхэ оронойнмнай ам... ехэ тарян тушаагдаба.

...омикын хүгжэхэтэй хамта со...үүлэй ажабайдалшье һайжар...

...мунис парти марксизм-лени... ...үхэлгүй мүнхэ үзэл суртал ...эри болгохо зуураа, манай ара... ...ашадаашье Ленинэй зааһан за... ...ударидаха, партиин XX, XXI, съездүүдтэ хамтаараа батал... ...генеральна хараа шугамуудые ...шэгүй сэхээр бэелүүлхэ юм.

...лсан ажалладаг социалис ...үшье шэнэ общество байгуул... ехэ амжалта түйлана. Социа... оронууд капитализмтай эко...ческа талаараа мүрысэхэдөө шэ...нэ илалтануудые түйлана, ... хүгжэлтэдэ удам ехээр ну... боложо байна. Социалис оро... түйлалтанууд научна комму... дамаргые илагша үзэл сур... ...дай илан мандажа байһыень, ... социализм бүхы арадуудта ...үлөө, зол жаргал олгохо, эо... экономическа хүгжэлтэ хан...ом гэжэ эли тодоор гэршэлэн ...

...й парти аха дүү бусад пар...ай сугтаа ажаллахадаа со...ын, демократиин хүсэнүүдэй ...ашье бэхижэхын түлөө со... оронуудай агууехэ харилсаа холбоо бэхижүүлхын, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын хэлбэришэгүй хуули эһонуудые баримталан, уласхоорондын коммунис хүдэлөө нягта жагсаалтай болгохын түлөө саашадаашье оролдохо байха.

Манай ороной арадууд коммунизмын һаруул һайхан общество байгуулха зуураа, эб найрамдал бэхижүүлхые, бүхы оронуудтай харилсаагаа һайжаруулхые ехээр хүсэнэ. Совет арадай, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй дура хүсэл бэелүүлхые оролдодог Советскэ Союзай Коммунис парти эб найрамдалда дуратай Ленинэй гадаадын политика, социальна элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёһоор зэргэ оршохо политика бэелүүлхын түлөө элэбхитэйгээр, удаа дараалан тэмсэнэ.

Мүнөө үедэ эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гээшэ угаа ехэ һэримжэтэй байна. Империалистнуудай политика саг үргэлжэ элишэлхэ, эб найрамдалда дурагүйшүүлэй аяг аашые хёрхоор адаглан хараха шухала гэжэ совет хүнүүд мэдэрнэ.

Америкын Холбоото Штадууд гурэтэй баруун оронуудай империалис хархисууд уласхоорондын байдалые түгшүүрилгүй болголгоо ехээр эсэргүүсэнэ гэжэ бүгэдэндэ эли. Империалис хүсэнүүд дайн сэрэг үүсхэхэһээ арсанагүй, эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа үргэлжэлһөөр.

Эгээл иимэ эрхэ байдалда Коммунис парти, совет арад совет гүрэнэй сэрэгэй хүсэ шадал саашадаашье бэхижүүлхэ, арми, флодоо мүнөө үеын эгээл шэнэ зэбсэгүүдээр хангаха хэрэгтэ саг үргэлжэ анхаралаа хандуулна.

Өөрынтөө арадта, коммунис партидаа, коммунизмын хэрэгтэ хизаарлашагүйгөөр шүтэдэг СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд Агууехэ Октябриин социалис революциин бүхэлэлхайн түүхэтэ түйлалтануудые хёрхоор хамгаална. Тэдэнэр Эхэ ороноо хамгаалха арюун нангин уялгаяа дүүргэхээр, манай ороной, хани барисаата социалис бүхы ороной эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалые эзэрхэг түримхэйнэрэй ямаршье түхирэлтануудһаа социалис оронуудай аха дүү арминуудтай хүндэтэйгөөр хамгаалхаар хэзээдэшье бэлэн байна.

Агууехэ Октябриин социалис революциин 47-дохи ой мандаха болтогой!

Баатарлиг совет арад, тэрээнэй шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зориг жуулагша, эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

* * *

...скэ Союзай гимнын аялга ...бхалантайгаар соностоно. Ар...иин салют нэрнэ.

... зуура абягүй байһанай һүү... сэрэгэй һургуулинуудта һурал... талмай дээгүүр дабшажа ... Бэеэ һайнаар зэһэһэн офи... нэгэ жэгдээр жэрылдэн ал...лана.

... байгшад түүхын музей тээ... харанад, тэндэһээ мотоор... абяан соностоно.

...И. Калининай нэрэмжэтэ алдар ...раһан Таманска мотострелко...визиин гвардеецүүдэй һүүһан машинанууд талмай дээгүүр ...үүлэн гарана. Энэ дивизи ... армиин элшэ һүлдэнь юм. ...хидай һуужа ябаһан маши... радиогоор залан шэглүүлэгдэдэг реактивна һомонуудаар зэбсэгжэнхэй. Иимэ бүүнүүд танкнуудые, өөрөө ябадаг артиллеринуудые, мүн дайсанай бусадшье техникэ үгы хэхэ шадалтай. Дүрбэн толгой хүсэ ехэтэй бронетранспортёрнуудые тамаииинхид энэ жэлдэ түрүүшынхеэ талмай дээгүүр жолоодон гараба.

Кантемировэй танкова дивизиин дайшалхы машинануудай хүсэтэ двигательнүүд хүнхинэнэ. Эдэ машинанууд газар, уһандашье торонгүй гараха шадалтай. Эдэнэр дайсаниие удаа, һүнишье обёорон хаража, мэргээр буудаха аргатай. Удааһь зенитнэ артиллеринүүдэй зэргэлээ түхеэрэлгэнүүд дабшана, тэдэнэр дайсаниие агаарһаа доботолхо аргатай юм.

Агууехэ Октябриин хүндэлэлэй Улаан-Үдын ажалшадай демонстраци. Зураг дээрэ: Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай ...гуулай колонно Соведүүдэй талмай үнгэржэ ябана. А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: физкультурнигууд Соведүүдэй талмай дээрэ. Л. АПРЕЛКОВЭЙ фото.

ЖАГСААЛАЙ ДОЛГИН ЭРШЭТЭЙ

(Улаан-Үдын Соведүүдэй талмайһаа репортаж)

Мүнөөдэр намарайхи шэнги гайхалтай сэлмэг байгаа. Энэ байгаалиин баян дэлгэр тэмдэг һайндэрэйхеэр бэеэ зэһэһэн хүн зоной сэдьхэлдэ аятайгаар үзэгдэһэниинь гайхалгүй ааб даа. 47 жэлэй саада тээ агууехэ Ленинэй Коммунис партиин хүтэлбэри доро хүдэлмэришэн арад өөһэдынгөө засаг түрые байгуулаа ха юм. Дэлхэйн түүхын шэнэ толотомо хуудаһанай нээгдэһэн тушаа үльгэр домогто ороһон «Авророн» асари хүндэ дуун хүн түрэлтэндэ соносхоо һэмнай. Энэл үдэр бүхы совет араднай 47-дохи удаа үйлсэ талмайнуудтаа гаража, жагсаалайнгаа эршэтэ долги харуулаа бшуу. 47 жэлэй туршада совет орондо эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай, хани нүхэсэлэй улаан туг далбан байна. Түрэл Буряадаймнай республикын ниислэл хотын үйлсэнүүдээр ябажа гарыт. Хэды олон тугууд далбана гээшэб! Хара үглөөнһөө эхилээд Соведүүдэй талмай дээрэ һайндэрэйхеэр хубсаланхай ажалшад сугларна. Гансашье Соведүүдэй талмай дээрэ бэшэ, Улаан-Үдэ хотымнай бүхы үйлсэнүүдтэ ажалшадай жагсаалай эршэтэ долгиной хүсэн мэдэрэгдэнэ.

Эгсэ 11 час. Соведүүдэй талмай дээрэ совет гимнын аялга зэдэлжэ, Улаан-Үдэ хотын ажалшадай жагсаалай эхилһэн тухай дохёо үгтэнэ.

Һайндэрэй жагсаалые эхилхэ хүндэтэ эрхэ совет эдир үетэндэ үгтэдэг гээшэл. Улаан тугууд һалхинда намилзана. Соведүүдэй талмайда һурагшадай түрүүшын жагсаалнууд гаража ерэбэ. Мүнөөдэр Соведүүдэй талмай союзна республикануудай тугуудаар, улаан бүд дээрэ бэшэгдэһэн уряа лозунгнуудаар үерлэн байна. Эгээн түрүүлэн гурбадахи һургуулиин һурагшад талмай дээгүүр жэгдэ алхамаа нэгэдүүлэн гарана. Удааһь нэгэдэхи, хоридохи, душэн наймадахи, душэн юһэдэхи болон бусад һургуулинуудай һурагшад улаан тугуудаа дээрэ үргэн гараба. Удааһь талмай дээрэ Октябрьска районой һурагшадай жагсаал гаража ерэнэ. Энэ жагсаалда хоёр мянга гаран хүбүүд, басагад хабаадалсана. Ленинэй дүрэ зурагые мандлай болгон үргэһэн Улаан-Үдэ хотын нэгэдэхи интернат һургуулиин һурагшад Соведүүдэй талмай дээрэ гаража, Железнодорожно районой һурагшадай жагсаалые эхилээ. Профессионально-техническа һуралсалай училищинуудай һурагшад трибунын хажуугаар жэгдээр алхална. Эндэхи һурагшад училищинуудай Бүхэроссин мүрысөөндэ хабаадажа, гурбадахи һуури эзэлээ. Энээгээрээ омогорхонгүй яахаб. Электровоз болон тепловозуудай ерээдүйн жолоошод эдэ бшуу. Үшөө тодорхойлон хэлэбэл, дээдэ түрэлтэ хүдэлмэришэн ангиин хадаан мүн бшуу.

Соведүүдэй талмай дээрэ Советскэ районой туршад харагдаба. Энэньшье гайхалгүй, юуб гэхэдэ тус районой олон тоото предприятинууд арба һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү зэргэдэ дабшаха эрхэ олоо. Дээрэ үргэгдэн ябаһан уряа лозунгнууд тэдэнь: «Амгалан байдал, Ажал, Эрхэ сүлөө, Тэгшэ эрхэ, Аха дүүгэй хани харилсаан ба Зол жаргал мандаха болтогой!» — гэһэн дэмбэрэлтэ үгэнүүд эли тодоор харагдана. Зүүн Сибириин совнархозой түрүү предприяти болохо «Электромашина» заводойхид жагсаалые нээнэ. Энэ заводой маркатай, үйлэдбэрилэн гаргаһан зүйлнүүдыень манай үргэн уужам ороной нютаг бүхэндэ, мүн хилын саанашье хаража болоно. Байгша онойнгоо арба һарын түсэбые энэ завод үлүүлэн дүүргээ. 14 электродвигатель болон 37 автокрануудые түсэбһөө гадуур Эхэ оронойнгоо жасада үгөө. Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал шэлэй заводойхидой эмблемэ талмай дээрэ харагдаба. Һайндэрэй урдаханиуур Россингаа Федерациин нэгэдэхи мүнгэн шан болон дамжуулгын Улаан тугта хүртөө гэһэн баясхаланта мэдээ абаһан, урмашаһан шэлэй заводойхид эбтэйгээр алхална. Даабариһаа гадна 426 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилжэ, 13 вагон түсэбһөө гадуур ашаалжа эльгээгээ. Ажалай баатарнуудай дунда М. Рукавишникова, Г. Усынин, А. Стулев, Ю. Вершинин болон бусадай ябахые харанабди. Удааһь сүүнэ заһабарилгын заводойхидой бэтэй жагсаал трибунын хажуугаар үнгэрнэ. Советскэ районой олон тоото предприятинуудай — барилгашадай, хэлхеэ холбоошодой, ажалшадай эрилтые хангадаг управлениинхидэй болон бусад үйлэдбэриин түрүүшүүлэй баясхаланта жагсаалнууд харагдана. 8,1 миллион пууд эрхим шанартай тарян гэһэн тоонууд олохон плакат болон транспарантнууд дээгүүр үзэгдэбэ. Энэньшье гайхалгүй даа. Алтарһан шэниисын боолтонуудые, кукурузын бирсагар эшэнүүдые тээһэн машинанууд талмай дээгүүр үнгэржэ, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ министерствын олон тоото ажалшад жэгдээр алхалба.

Советскэ районой жагсаалда эрдэм наука, соёл культурын болон элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд ябалсана. Совет засагай тогтоһоор табин жэлэй ойн гүйсэхэ болоһониие хараадаа абан, театраймнай артистнууд, уран зохёолшод, композиторнууд болон уран зурагшад шэнэ эршэмтэй бүтээлнүүдые хэжэ байһан тухайгаа элидхэнэ.

Талмай дээрэ Железнодорожно районой ажалшад гаража ерэбэ. Эдэнэрые Буряадай индустриин үндэһэ һуури табигшад гэжэ дэмы бэшэ нэрлэнэбди. Энэ райондо республикымнай энергетическэ, булад хайлуулха промышленность, түмэр замай болон автомобильна транспорт, барилгын болон хүнгэн индустри оршодог.

Улаан тугуудай һүртэ намилзаан доро Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой колонно дабшана. Промышленностиин энэ угаа томо армиие хараад, сэдьхэл зүрхэндэмнай баяр баясхалан бурьялна. Тусхай машина дээрэ заводой эмблемэ — хүдэлдэг электровозой болон тепловозой багахан дүрсэ табятай. Нэн түрүүлэн сүмөөрөө коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн аппаратна цехэйхид алхамаа жэгдэлнэ. Тугшадай дунда социалис ажалай баатарнууд Петр Петрович Милинкие, Анисим Николаевич Ошировые болон СССР-эй Верховно Соведэй депутат Иннокентий Лаврентьевич Шаповые харанабди. Удаа даруулан түмэр замшадай, ТЭЦ-эй ажалшадай Теплоприбор заводойхидой болон бусад предприятинуудай жагсаал үнгэрнэ.

Железнодорожно районой үтэ жагсаал үнгэржэ, республикымнай үшөө нэгэ район болохо Октябрьска районой һайндэрэй колонноиуудай барижа ябаһан лозунгнууд талмай дээгүүр ялабхина. Нёдондо жэлдэ тус районой жагсаалай манлай болон дабшаһан Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикынхид мүнөөшье жэл түрүүлжэ гараба. Эдэнэрэй нэхэһэн эрхим шанартай бүдые оронойнмнай 89 баазанууд абадаг. Брюссель хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын выставкэ дээрэ эдэнэр эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй. Республика соогоо эгээ түрүүлэн, коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн сэмбын фабрикын жагсаалда ажалай түрүүшүүл Мария Трофимова, Дарья Тумурова, Мира Зубкова гэгшэдые харанабди. Удаалуулан Зүүн-Сибирь соогоо эгээл ехэ гэжэ тоологдодог мяханай комбинадай алдарта коллектив талмай дээрэ гарана. Тэдэнэй абажа ябаһан лозунгнууд дээрэһээ иимэ тоо, баримтануудые уншанабди: «9 һарын түсэбһөө гадуур 507 тонно колбаса үйлэдбэрилэгдөө. 1 миллион 123 мянган баанха консервэ гаргагдаа. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалайнь бүтээсэ 19 процентээр дээшэлээ». Октябрьска районой түрүү предприятинууд болохо модо болбосоруулха комбинат, трикотажна фабрика, мелькомбинат болон бусадай жагсаалнууд Соведүүдэй талмай дээгүүр үнгэрнэ. Тэдэнэй шэг шарайнууд баяр дүүрэн, тэнюун дорюунууд. Дэлхэй дээрэ эгээл амгалан гэжэ тоологдодог тулабхаа шубуунууд хирэ хирэ болоод ла жагсаалшадай зэргэһээ дэгдэн, тэнгэриин сэнхир хүхэ нюрuу руу шэглэнэ. Суута совет космонавтнуудай хубсаһа үмдэһэн эдир үхибүүд жагсаал бүхэнэй түрүүдэ дабшахыень харахадаа, дэмбэрэлтэ саг тухай дэгэд болодлнууд толгойдо эжэлүүдгүй ороодхино.

...Тугууд, лозунгнууд, баярта «ура» хашхараанууд... Улаан-Үдэ хотымнай Соведүүдэй талмай дээрэ 2 час тухай саг соо үргэлжэлһэн баярай жагсаалай эршэтэ долги харахадаа, аяар тиихэдэ, 47 жэлэй саана, илалтаар түгэсэһэн революци, Буряад арад зондо зол жаргалта байдал асарһан агууехэ революциин мандаһанай, тэрэнэй вождь Владимир Ильич Ленинэй хэрэгэй хэтэ мүнхэдөө илан мандаһанай толотомо гэршэ энэ гэжэ хоёр нюдөөрөө харан омогорхонобди.

Буряадаймнай республикын ниислэл хотын ажалшадай баярай жагсаал эршэ хүсэтэйгөөр долгисон үнгэрөө.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

ҺАЙНДЭРЭЙ ИНТЕРВЬЮ

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА ХҮХЮУ ДУУНУУД ЗЭДЭЛЭЭ

Республикымнай уужам үргэн хүдөө нютагуудай ажалшад Эхэ оронойнгоо түрэһөөр 47 жэлэй ойн баярай заншалта һайндэрэй зугаа наада дэлгэжэ, тэмдэглэжэ байна. Энеэдэ зугаа элбэгтэй найр наадан, жагсаал демонстрацинууд болоо. Манай корреспондент республикын хото болон хүдөө тосхонуудта хонходожо, иимэ мэдээсэлнүүдые абаба:

Баргажан. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ С. И. Тараскин:

—Бүхы дэлхэйн арадуудай һайндэр болоһон Октябриин баяр баясхаланта үдэрые клубтаа сугларжа үнгэргөөбди. Манай колхоз гүрэндэ һү худалдаха, нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Мүн хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха талаар һайн үрэ дүн түйлажа гараабди. Эдэ бүгэдынгөө түлөө управлениин парткомой дамжуулгын хоёр Улаан тугаар шагнагдаа. Тиихэдэ һү һаалгаар колхоз дотороо онсо шалгарһан һаалишад һамасо Цыренова, Клара Гармаева, Бүнжид Гомбоева, тугалшан Хандасо Тапхуева болон бусад үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө.

Нарһата. Управлениин парткомой секретариин орлогшо нүхэр В. М. Бедров:

— Үргэн уужам Ярууна нютагай ажалшад һайндэрөө ажалай ехэ бэлэгүүдтэйгээр угтаба. Һайндэрэй үедэ ажахы бүхэн түйлаһан амжалтынгаа дүн гаргажа, түрүүшүүлдэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдые барюулаа. Агууехэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ жагсаһан Ярууна, Нарһата, Иисэнгын совхозой хүдэлмэришэд хэзээ хэзээнэйхиһээ ульгам бэрхээр ажаллажа, гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Холын гүүртэ, отарануудта ажаллажа байгшадта нүүдэл наймаан, һайндэрэй бэлэгүүд асарагдажа үгтөө. Аймагай центртэ һайндэрэй митинг үнгэргэгдэһэн, уран һайханай концерт харуулагдаһан байна.

Закаменск. Горгуйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Садовская:

— Манай городой ажалшадай һайндэрэй жагсаалые һургуулиин һурагшад нээжэ, баяр дээрэ баяр нэмээн хүхеэбэ, сэнгүүлбэ. Алдарта Октябриин һайндэрэй социалис мүрысөөндэ түрүүлһэн Первомайска руднигай хүдэлмэришэд демонстрациин колонно толгойлжо, трибунын урдуур үнгэрнэ. Эдэнэрэй хойноһоо Зэдын вольфрам-молибденэй, дүрбэдэхи авто-ажахын, тоһоной заводой түрүүшүүл хойно хойноһоо һубарилдан гарана. Һайндэрэй жагсаалда хабаадалсаһан предприяти бүхэн абаһан социалис уялгаяа сүм дүүргээ юм. Городоймнай предприятинууд бултадаа арба һарынгаа түсэбые үлүүлжэ һайндэрөө угтаад, хүхюун сэнгэлигээр амаржа, сэнгэжэ байнхай.

Гусиноозерск. Промышленна зонын парткомой секретарь М. Ц. Дондубон:

— Республикын «хара алта» малтагшадай демонстрациие дунда һургуулиин шаг шууяата, солгёо хүхюун һурагшад толгойлжо ябаа. Үхибүүдэй хойноһоо Зүүн Сибириин совнархозой, облпрофсоведэй гурбадахи мүнгэн шанда хүртэһэн нүүрһэшэдэй болон барилгашадай олон тоото түлөөлэгшэд трибунын урдуур үнгэржэ гарана. Һайндэрэй демонстрацида бүхыдөө арба мянгаад хүн хабаадалсаа. Манай промышленна зонын предприятинууд арба һарынгаа түсэбые октябриин 27-до дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 792 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилжэ, һайндэрөө угтаба. Тэдэнэй дундаһаа зонын дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн Сэлэн-Дүүмын станок бүтээлгын завод, Зүүн Сибириин түмэр замшадай дунда шалгаржа, нэгэдэхи һуури эзэлһэн Наушки станциин. Хяагтын трикотажна фабрикын коллективүүдые дурдамаар.

Каменск. Промышленна зонын парткомой секретарь Г. А. Еремин:

— Номин тунгалаг Байгалай эрьедэ түбхинэһэн промышленна предприятиин коллективүүд эдэ ударнуудта ажалай баян ехэ амжалта түйлажа, һайндэрлэжэ байнхай. Дүн хамтадаа зонын предприятинууд валова продукци үйлэдбэрилхэ арба һарынгаа түсэбые болзорһоонь зургаан хоногоор уридшалан дүүргэһэн юм.

Заншалта һайндэрэй угтамжада Таловска түмэр-бетон зүйлнүүдэй, Тимлюгэй цемент-шиферэй заводууд, Итанцын, Еловско леспромхозууд, Сэлэнгын модоной баазын коллективүүд эрхим бэлэг түйлаһан сэнгээ. Арба һарын түсэбһөө гадуур 1.5 миллион түхэригэй продукци үгэхэ зорилго сүм бэелүүлэгдээ. 20 мянган кубометр модон, 12 мянган тонно цемент, 18 мянган барилгын хюреэдэмэл материал бэлэдхэгдээ.

Үглөөнэй 11 часһаа ажалшадай ехэ жагсаал болоод, һурагшад һайндэрэй демонстраци нээнэ. Олон тоото уряа лозунг, гоё һайхан плакадуудые бариһан ажалшад «Ура!» хашхаралдаһаар трибунын урдуур үнгэрнэ.

Түнхэн. Управлениин парткомой инструктор Д. Б. Балдаев:

— Саянай хормойдо түбхинэһэн манай ажахынууд агууехэ Октябриингаа һайндэрэй үедэ эрхим һайн амжалтануудтай хуража ерээ. Гүрэндэ мяха, нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ шадаһан Ленинэй нэрэмжэтэ, хэдэн мянгаад үндэгэ жэлэй түсэбһөө гадуур тушааһан «Сибиряк» колхозой, типографиин коллективүүд Управлениин Хүндэлэлэй самбарта гаранхай. Тиихэдэ Саянай совхозой Хабьяатын, Нугын, Түбэй һү һаалиин ферма, «Сибиряк» колхозой Түнхэнэй, «Маяк» колхозой Далахайн фермэнүүд Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ. Энээнэй хажуугаар һайндэрэй суглаан ажахы бүхэндэ үнгэргэгдөө.

МҮНӨӨДЭР СОВЕТ МИЛИЦИИН ҺАЙНДЭР

МИНИИ МИЛИЦИ НАМАЙЕ ХАМГААЛИА

Мүнөөдэр милициин хүдэлмэрилэгшэд оронойнгоо бүхы ажалшадтай нэгэн хамта Совет милициин һаэрые баяр ёһололоор тэмдэглэн үнгэргэжэ байна. Энэ һайнлэрые бии болгоһон ябадал халаа ниитын журам ёһо сахилгада бүгэдэ арад зоной зүгһөө үнэн аврхэнэй талаохал. хүндэлэл үзүүлһэн хэрэг мүн болоно.

Совет милици үнгэрһэн 47 жэлэй туршада үргэн ехэ түүхэтэ замаар дабшаа. Социалис гүрэнэйнгөө хүгжэлтын бүхы жэлнүүд соо, шэнэ зол жаргалта ажабайдал байгуулгадань арад түмэндөө али болохо үргэн туһаламжа үзүүлжэ ерэһэн түүхэтэй.

Энэ түүхэтэ һайндэрые милициин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта арадай дружинанууд, нүхэрэй сүүдүүд болон ажалшадай үүсхэлтэ эмхинүүд үргэнөөр тэмдэглэнэ.

Октябриин социалис революциин дүлэн соогуур хүбисхалта журам болон ниитын аюулгүйн байдалые сахин хамгаалхын түлөө хүдэлмэришэн, тараашадай зэбсэгтэ отрядуудай зэргэһээ совет милициие коммунис парти байгуулһан байна.

Арадай милициие эмхидхэхэ ябадалые агуу ехэ Ленин уридшалан дурадхаһан юм. «Холоһоо бэшэгүүд» гэһэн зохёол соогоо Владимир Ильич арад зоной асари олоной ухаан бодол, зорилго хүсэлые, хүсэ шадалые болон засагые бүхэдхэн баталжа, хамгаалжа шадаха хүдэлмэришэн, тараашадай дундаһаа хүдэлмэришэн ангиин байгуулһан тиимэ бодото арадай милициие эрхэ бэлэ бии болгохо тухай бэшэһэн байгаа.

Милициин гол зорилгонь—орон дотороо ниитын журамые болон революционно хуулита ёһые сахиха, гүрэнэй болон совет арад зоной хүбиин зөөри хамгаалха ёһотой байһан.

Бүхы совет хүнүүдтэй нэгэн адли, милициин хүдэлмэрилэгшэд, КПСС-эй Программые ажабайдалай агуу ехэ зорилго мүн гэжэ хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа, партиингаа табиһан түүхэтэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлэ өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадалые зорюулжа байна. Социалис хуули ёһон тухай, гэмтэ ябадалнуудые усадхаха тухай манай партиин Программа соо элеэр бэшэгдэнэ. Энэнь манай милициин бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай ба ажабайдалайнь туг боложо үгөө.

Энэ тугтаа, марксизм-ленинизмын үзэл сурталда, өөрынгөө арадта, социалис Эхэ орондоо, Совет правительстводаа үнэн сэхэ байһанайнь баримта—Совет милициин баярай тангариг болоно бшуу.

Милициин хүдэлмэрилэгшэд арадтаа алба хэхэдээ, ямар олон баатаршалгануудые гаргана гээшэб! Жэшээлхэдэ, 1960 оной июниин 11-тэ Захааминай аймагай милициин таһагай милициин капитан Григорий Иванович Верщинский хулигануудтай зоригтойгоор тэмсэн, баатарай үхэлөөр унаһан.

Элэ эрэлхэг патриодууд манай республикын ниитын гурим сахиха министерствын Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэнхэй.

Арадай дружиннигууд Виктор Кабанов, Борис Верещагин гэгшэд хулигануудтай нэгэтэ уулзахадаа, урдаһаань буугай ама тодхоод байхадань, зааханшье сухаряагүй. Хэрбээ тэдэнэй айжа сухаряа һаань, бусад —олон хүнэй бэе хорлогдожо болохо байһанииие тэдэнэр һайн мэдэжэ байгаа. Тэд хулигануудые тэдэниие хоёр дахин удаа удаагуур буудажа, хүндөөр шархатуулаа. Зоригтой дружиннигууд ухэлэй аюулһаа зааханшье айгаагүй. тэдээндэ үнэн сэхэ хүн зоной амгалан байдал ами бэеһээнь үнэтэй байгаа бшуу.

Милици арад зондоо хүндэтэй. Элдэб этэгээдүүдтэй, хулгайшад тонуулшадтай, жүүлиг хулигануудтай үсэд шангаар тэмсэдэг милициин хүдэлмэрилэгшэд—коммунизм байгуулагша үнэн сэхэ хүн бүхэниие шударгы хамгаалагша, хани нүхэр, анда аха дүүнь мүн.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүд совет милициин урда шэнэ, тон харюусалгатай зорилгонуудые табиһан. Пленум дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд милициин бүхы хүдэлмэрилэгшэдые марксизм-ленинизмын үзэл суртаалаар хүмүүжүүлэн һургаха, хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын болон уридшалан һэргылхэ ажалые шангадхахын түлөө манай харюусалгые улам дээшэлүүлһэн байна.

Манай республикын милициин олохон органууд зэмэтэ хэрэг гаргагшадтай тэмсэхэ талаар нилээд амжалта түйлажа шадаа. Хяагтын, Баунтын болон Түнхэнэй аймагуудта ёһо журам эбдэхэ ябадал эрид үсөөрөө.

Хяагтын аймагай милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Кулаков, Бэшүүрэй Ширдармаев, Хориин Мурхусаев, паспортын таһагай инспектор нүхэр Калмыкова гэгшэдэй үүсхэл эрмэлзэлгэ ехэтэйгээр ажалладаг байһаниие тэмдэглэмээр юм.

Милициин органууд парти, правительствын заабаринуудые бэелүүлэн, олониитэтэй харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлнэ. Хулиганууд болон хулгайшадтай тэмсэхэ, арад зоной аюулгүй байдалые хамгаалха талаар арадай дружинануудтай харилсан ажаллаха хүдэлмэреэ һайжаруулхын түлэ арга хэмжээнүүд абтагдана.

Арадай дружиннигууд болон милициин штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэд В. С. Анукин (Кабанск), А. П. Серов (Сэмбын фабрика), В. У. Карчевский (ЛВРЗ), А. А. Михеев («Электромашина» завод), Ш. Г. Ахмадулин (Зэдэ), Г. Н. Демин (Түнхэн) болон бусад элэбхитэй һайнаар ажаллана.

Буряадай АССР-эй милициин органуудай ажалые һайжаруулха талаар нилээд хүдэлмэри ябуулагдаа. Тиигэбэшье тэдэнэй ажал ябуулгань мүнөөнэй эрилтые гүйсэд хангажа шаданагүй. Ниитын журам эбдэхэ, гэмтэ хэрэг гаргаха, социалис зөөри хулгайлха, аралжаа, хонжоо хэхэ болон эдилгэ абаха ябадалнууд бүримүһөн усадхагдаадүй байһаар.

Гэмтэ ябадал гаргаха ушарые уридшалан һэргылэн элирүүлжэ, тэрэниие зогсоон зайсуулха хүдэлмэри бүхы милициин органуудай ажал ябуулгын үндэһэ һуури боложо шадаадүй. Милициин зарим органууд, һалбаринуудай начальнигууд сагүсын байдалые һайнаар шудалжа шаданагүй. Зэмэтэ хэрэгые зайсуулха арга хэмжээнүүдые саг тухайдань абаха ябадал үшөөл һула байна. Арад зонтой харилсахадаа, милициин зарим хүдэлмэрилэгшэд шэрүүн абари зан гаргадаг, социалис хуулиие хазагайрүүлдаг ябадал үзэгдэнэ.

Совет арадтайгаа нэгэн хамта, Коммунис партиин туг доро ябажа, Агуу ехэ Октябриин үдэрнүүдтэ, граждан болон агуу ехэ Эхэ ороноо хамгаалгын дайнай галта жэлнүүдтэшье, түсэбтэ табан жэлнүүдэй барилганууд дээгүүршье, мүн мүнөө үедэ коммунизм байгуулгадашье совет милици хизаарлашагүй габьяатайгаар, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, Эхэ орондоо, түрэл Партидаа, арад түмэндөө үнэн сэхээр алба хэжэ ябана.

С. ПЕРЕПАНОВ,
Буряадай АССР-эй ниитын гурим сахиха министрэй орлогшо.

ЭТЮД

ХҮДЭЛХЭЛ БАЙХА ЭНЭ ХҮН!

Хэдэхэн жэлэй саада тээ жэнхэн балай бар тайга байһан газарта томо гэгшын һуурин тосхон тогтошоод, яларжа толоржо һууха юм. Энэмнай Хориин аймагтахи Хүртэйн леспромхоз.

Тэрээнэй хэдэн тээшээ самсаалтаһан үйлсэ гудамжада үглөө, үдэшэниинь нэгэ набтархан нюргатай, хурса сагаан шарайтай, олон нүхэдтэй хүн бии болоодхидог. Тиихэдэнь:

— Энэ Цынден Наглаевичнай ажалдаа гараба хаям. Автомашина шалгаха, ариг сэбэрэй түлөө оролдохо, архиншадай ама татаха... Үдэр бүри иигээд лэ хашаргүй хүдэлжэ байха. һүрхэйл зохид хүн гээшэ ха даа, — гэжэ тэндэ ажаһуугшад шэхэнэй шэмэг, сээжын баяр болгон хөөрэлдэдэг.

Тэрэ суута Цынден Наглаевич гэдэгтэй хаба хүрэжэ уулзахада, шангарһан, «ноёрхоһон» тэмдэг юрэдөө байдаггүй, ехэ хүхюу, хөөрүү, жиирэй хүдэлмэришэнһөө ямаршье онсо ондоо илгаагүй. Офицерэйнгээ формото гоё хубсаһаяа үмдөөгүй һаань, бүришье болёош даа: милиционер байна гэжэ заяандаашье һэжэглэхэгүйш. Наагуураа энеэбхилээд, саагуураа харатай хиитэр хүншье бэшэ, оройдоол иимэ жэнхэни хүхюу зантай, юрын хүн. һаяшаг нэгэ гэрэй эзэн эхэнэр үбгэндөө гомдол барижа ерэбэ гээшэ. Цынден милиционер тиихэдэ яаһан ухамай зохидоор хөөрэлдөө һэм бэ... Тиимэл хадаа хүн зоной дура анхарал татадаг, зон нүхэдөөр олон, хүнүүдтэ үгээ дуулгасатай байгаа бээ.

— Ажалдаа үнэн сэхэ гээшэнь түрөөлтүй. Шадаал һаа хүн бүхэнэй гуримтай зохидоор бэеэ абажа ябахын хойноһоо оролдохо. Харин милиционернүүд хүнэй муута болоходо баясахадаашье ядагшагүй, — гээд хэншьеб хэлээ һэн.

— Зай, Цынден, ажал хэр амжалтатай ябанаб? Хэды хүн һуулгагдабаб? — гэжэ тэрээнһээ асуугаал һаа, дурагүйдэнги хорон хадхуу харюу абахат. Юундэб гэхэдэ, хүниие хүмүүжүүлхын, ниитын журам хазагайруулга һэргылхын хойноһоо гол түлэб оролдожо, олоной аша туһада алба хэнэ хаям. Леспромхозойнгоо клубта олон хү суглуулжа, гэрэл газетэ гаргуулха, ниитын гурим сахилга тухай лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргүүлхэ, дружиннигуудые эмхидхэхэ — гол түлэб иимэл ажалтай хүн гэжэ һанагдаха юм.

— Гансаараа юунэй урда оробо гээшэбиб. Зондо түшэглэжэ, олониитын туһаламжатайгаар ажаллаагүй һаа, мүртэй юумэ бүтээхэгүйш. Илангаяа эдиршүүл, комсомолшууд ехэ туһа хүргэжэ байдаг,—гэжэ Цынден Наглаевич хөөрөө бэлэй.

— Наншалдаа, хёмороо гаргалга, хулиганталга, бага сагын хулгай худал болоходо эгээ ехэ эдэбхитэй туһалагшадни комсомолшууд, пионернүүд лэ болодог гээшэ, — гээд бардаастайгаар энеэгээ һэн.

— Н. гэдэг өөрөө бүлэнэртэй, гурбан үхибүүдтэй хүн... Манай эндэхи хүршэ тосхон Михайловкын юмэл даа. Ажал дээрээ ехэ оролдосотой, шударгы. Бригадирта зэмэлүүлжэ байгаад, яһала хамаг хүсэеэ үгэжэ хүдэлдэг. Муунь гэхэдэ, архи уугаад лэ үбэштэйрдэг, һарынгаа салин хулһэ абахадаа, заатагүй шууяа татаһан, үхибүүдээ һүрдөөһэн байдаг. Ехэ хүбүүниинь арбаадтай боложо байна. Хара багаһаа һогтуу эсэгэдээ баһуула баһуулһаар зүрхэ нервэ муутай боложо ябаһан хэбэртэй агша. Тиимэ байхадань һанаагаа зобонгүй яахабши. Салингаа абаха бүхэндэнь ажагладаг болоо һэмди. Нэгэтэ ошоходомнай, гани галзуу боложо байһан аад, орохотоймнай адли аниргүй болошоо һэн... Тэлэрхэдэнь дуудажа, шангаханаар хөөрэлдөөшье һэмди, врачда ошоо һэмди. Зэмэ гэмээ ехэл мэдэрһэн янзатай байгаа юм. Теэд хоёрдохёо баһал тиимэ зэн гаргахадань, профсоюзай эмхидэ мэдүүлжэ, бүри шангахан хөөрэлдөө хэһэн, нүхэдэй сүүд дээрэ шүүмжэлһэн байгаабди. Тэрэ гэһээр лэ мэты аниргүй болоо агша, — гэбэ.

— Архи уудаг, аашалдаг хүн бүхы леспромхоз соотнай гансал тэрэ хүн гү?

— Үгы даа. Үшөөл хэды хүн байха. Тиимэшүүлые дружиннигуудтаа даалганхайбди. Тэдэшни баһал намдаал адлирхуу ажал ябуулдаг юм, — гэжэ нүхэр Афанасьев харюусаба. Теэд иимэ оролдолго гаргахада, үнэхөөрөөшье архи уугаад, элдэбээ гараха ябадал огто болидог байна. Хүртэйдэ (леспромхоз хаям!) салин абаһан гү, али ондоошье үдэртэ архи ууждрхёод аашалжа ябаха ябадал огто үсөөрэнхэй. Эндэ Цынден Наглаевичай оролдолгын аша үрэ яһала элеэр харагдана.

Нүхэр Афанасьев милициин ажалда 1953 ондо томилогдоһон сагһаа хойшо айхабтар шунажа хүдэлдэг, мүнөөдөө хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулиин 11-дэхи класста һуралсадаг... Тиихэдээ эгээл онсо илгаатай юумэнь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа олониитэдэ ехэ шадамараар түшэглэжэ хүдэлдэг. Хуули журам хазагайруулха ябадалай үзэгдэмэл, эбсэшэгүй нарин, шанга. Энэмнай ниитын гурим сахилгын эгээл шухала шанар шэнжэнь гээшэ юм ааб даа.

Нүхэр Афанасьев эрхим участогай түлөө мурысөөндэ нёлондо жэл бүхы республика дотороо хоёрдохи һуури эзэлжэ, шалгараа һэн. Мүнөөшье жэлдэ баһал түрүү зэргэдэ ябажа байна.

Ябаха, хүдэлхэл байха энэ хүн зонойнгоо аша туһада! Үшөөл оло дахин хүн зоноо баясуулха байха!

Р. ХАЛЗАНОВ.

★

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МООП-ой харюусалгата дежурна, милициин капитан К. Федоров Улаан-Үдын лесотехникумэй студент, арадай дружинын гэшүүн Николай Коркинодо даабари үгэжэ байна.

С. Балдуеван фото.

★ ★

Баргажанай аймагта

БАЙГАЛАЙ ЗАГАҺАШАД ЗАМДАА ЗОРИБО

Горхо, мүрэнүүдэй мульһэн хүнжэлөөр хушагдажа байгаашье һаань, Байгал далай хүсэтэ долгинуудаа эрье руугаа шэдэһэн зандаа. Тиигэбэшье, Байгал далайн олон тоото гарамууд нэн түрүүн, мульһөөр хушагдадаг бшуу. Теэд тэдэ гарамуудай мульһэдынь сагай ошохо бүри һуна һунаһаар Байгал далай дээрээ гаража холболдолог.

Гэхэтэй хамта, Байгал далайн загаһашад зэр зэмсэгүүдээ, губшуурнуудаа бэлэн болгожо, агнуурадаа зэһээд байнал. «Ленинэй зам» колхозой загаһашадай 4 бригада ноябриин 8-да мульһэн дороһоо загаһа барихаяа гарахань. Далай дээрэ мульһэнэй бии болотор эдэ загаһашад нуур нуганууд тэй жэжэ загаһадые барижа байха. Энэ жэлэй 9 һара соо Байгалай загаһашад Баргажанай загаһанай комбинатда 248 центнер жэжэ загаһа тушаанхай.

Баргажанай аладһаа 30 километр холо загаһашадай үбэлдөө ажаһууха багахан тосхон бии. Тэндэнь һайн байранууд баригданхай.

Тэдэ гэрнүүдтэ радио-дамжуулгын шэжэм мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ татагдаа. Эндэнь үдэшэндөө мотоорой хүсөөр өөрын зайн гал гиигүүлэгдэжэ байха. Загаһашадай клубта кино харахадашье болохо. Үбэлэй үедэ далайн эрьеын Катунь гэжэ газарта гэр бүлэһөө холо ажаллаха эрэлхэг загаһашадтаа амжалта түйлахыень хүсэнэбди.

«ЗӨӨЛЭН АЛТА» БЭДЭРЭГШЭД

Баргажанай коопзверопромхозой 260 гаран ангуушад хэрмэ, булга агнахаяа тайга тужа руу гараба. Тушаалгын пунктнуудта хэрмэнэй түрүүшын арһанууд тушаагдажа эхилээ.

Эндэхи ангуушад 26 мянган ондатрануудай арһа мүнөө дээрээ республикын баазада эльгээгээд байна. Хурамхаанай ангуушад И. А. Ларионов, М. И. Казанцев гэгшэд түс түстаа 1000-980 ондатрануудай арһа тушаажа, ажалай ээлжээтэ амжалта түйлаба. Эдэ нүхэднай даабаринуудаа 2 дахин үлүүлэн дүүргэжэ, Октябриин 47 жэлэй ойдо һайн бэлэг бариба.

АЖАЛАЙ БААТАРНУУД УРМАШУУЛАГДАНА

Хурамхаанай совхозой ажалай түрүүшүүл эрхим ажалайнгаа түлөө яһала урмашуулгада хүртэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ шофер-тракторист Алексей Молчанов, тракторно-тараан ажалай бригадын бригадир Александр Зверьков, энэ совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ Бадма Надагуров гэгшэд Арадай ажахын түйлалтануудые харуулһан выставкэдэ ошохо болонхой.

Совхозой тараа хураалга дээрэ шалгаржа, 1964 оной чемпион болоһон Николай Колмаков нютагайнгаа Гааргын аршаанда түлбэригүйгөөр амарха эрхэ олоо. Энэ ажахын шофер Василий Ринчино эрхим ажалайнгаа түлөө 1965 ондо «За рулем», «Механизатор сельского хозяйства» гэһэн журнал, «Сельская жизнь» гэһэн газетэнүүдые бүхэли жэл соо абажа байхаар шагнагдаа.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ АЖАБАЙДАЛ УЛАМ ҺАЙЖАРНА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түб болохо Баянгол һууринда шэнэ гэрнүүдэй тоо олошоржол байдаг. һүүлшын энэ хоёр жэлэй туршада эндэ шэнэ үйлсэ бии болоо. Тэрэ үйлсэеэ баянголойхид Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсэ гээд нэрлэдэг юм. Ганса энэ жэлдэ, һайндэрһөө урид, тракторист Василий Молонов, шофер Владимир Очиров, механизатор Бадма Ламбиев гэгшэд энэ үйлсын шэнэ байрануудта нүүжэ түбхинэбэ. Эдэ жэшээнүүд колхозой гэшүүдэй ажабайдалай улам һайжаржа байһаниие гэршэлнэ.

С. ОЧИРОВ.

Баргажан.

Улаан-Үдэдэ болоһон ажалшадай демонстраци. Зураг дээрэ: космонавтнууд, граждан дайнай герой Чапаевай тачанка.

Л. ХАЙДУРОВАЙ, А. МАНТАЕВАЙ фото.

Мэлс САМБУЕВ

УЛААН ОКТЯБРИИН УРЯАЛ

Үндэр эрмэлзэлгэтэ үгэнүүд, урдажа ерыт,
Үргэнэ нойртоо дарагдаһан губинууд, һэриит.
Нарата дэлхэйн хүнүүд элбэрэн бодыт,
Наранай туяа альган дээрээ тодыт!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!
Агуу Ленинтэй Октябрь асарагша эсэгэнэр,
Агуу сэсэн парти байгуулагша эсэгэнэр,
Жаргаланта ороной хойморто һуужа анхарыт,
Жабхаланта һайндэрэй жагсаалда дуулажа гарыт!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!
Шэн зоригто сэрэгшэд, хилэ дээрээ һэргэлыт,
Шэнэ газар эдлэгшэд, мантай зэргэлыт,
Эрэлхэг космонавтнууд мавзолейн трибунада гарыт,
Эгүүридэ хүтэлэгшэдтэйгээ арадай һайндэрлэл харыт!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!
Зургаан хубита замби дэлхэйн мүнөөдэр
Зургаан дэльбэтэ сэсэг шэнги байһай,
Арадууд нэгэдэжэ үнэн хэрэгэй түлөөдэ,
Аюулта дайнһаа хүн түрэлтэн бү айһай!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!
Баруунай, Зүүнэй, Урда, Хойто зүгүүд
Базбайһ дүрбэн хүбүүдтэл эблэн нэгэдэһэй,
Бүмбэрсэг дэлхэйе эдлэн һууһан хүнүүд
Бүмбэрсэг дэлхэймнай нэгэн юм гэжэ мэдэһэй!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!
Сэлеэн нютагтаа дуратайгаа үхэлөөрөө гэршэлээ
Сэрэгшэдэй хүүр дээгүүр сэсэгүүд һалбараг,
Хүдэлмэришэд, тараашад хадуур, балтын эршэһээ
Хатуужаһан гартаа дэлхэйе эдлэн бариг!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!
Зориһон хэрэгтээ, бэедээ этнгэжэ дууһан
Замай холые шэлэн урагшаа дабшыт,
Найдалай батажал соогуур найдан, дуулан,
Наран тээшэ, урагшаал ганса дабшыт!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!
Үндэр эрмэлзэлгэтэ үгэнүүд урдажа ерыт,
Үгэнүүдтэм үнгэрһэн жэлнүүд түймэртэжэ һэриит.
Намарай үдэрнүүд хабарай ногоорол болыт,
Наһанайнгаа жаргал, хүнүүд, заал һаа олыт!
Дүшэн долоодохи Октябрь тухай дуулалсыт,
Мүшэн тодо тэмсэлэй соло дуудалсыт!

ЭЛДЭБ ҺОНИН

ТАБАН ЭХИР УХИБУУД

Урда Суматрын тараашан А. Сундариин бүлэдэ нэгэ доро табан үхибүүд—нэгэ хүбүүн, дүрбөн басагад түрөө. Эхэ болон үхибүүдынь һайн гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

(**«Комсомольская правда»** газетэһээ абтаба).

«НАҺАЖААЛ ХҮНҮҮДЭЙ ҮДЭР»

Сентябриин нэгэ үдэр Японидо «Ороной наһажаал хүнүүдэй үдэр» үнгэргэгдэбэ. Ороной эгээн ехэ наһатай хүн гэхэдэ, Камаиси городто (Хонсю олтирогой зүүн хойно) ажаһуудаг 112 наһатай Дзэбуки Накамура гэгшэ болоно. Накамура 1852 ондо түрөө. Элүүрые хамгаалгын болон социальна хангалгын министерствын мэдээнэй ёһоор Японидо зууһаа дээшэ наһатай 31 эрэ хүн, 160 эхэнэр тоологдоно.

ЖОЛООШОГҮЙ ТРАКТОР

Венгриин багша [...]ван жолоошогүйгөөр [...] дэлдэг трактор зо[...] Трактор халаа фа[...] токарна станогой [...] һөөндэл копирай п[...] пээр ажаллана. Т[...] рист гансахан [...] шын бүрэлдээ гар[...] хёол, удаань план[...] прибор һуулгаад, [...] тораа ябуулна.

(«Лесной промышленности» газетэһээ абт[...]).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Агуу ехэ Октябриин 47 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Кремлиин съездүүдэй ордон соо болоһон уулзалга тухай мэдээсэл; «Ленинэй зааһан замаар — коммунизмын илалта тээшэ!» гэһэн гаршаг доро Агуу ехэ Октябриин һайндэрые орон доторнай хайшан гэжэ үнгэргэһэн тухай ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: Республикымнай ниислэл хото Улаан-Үдын ажалшадай оломянган зоной хабаадалгатай демонстрациие харуулһан фото-зурагууд, мэдээсэл толилогдоо, мүн «Буряад орон доторнай» гэһэн гаршаг доро республикын хүдөө нютагуудта түс һайндэрэй ямараар үн[гэр]гэгдэһэн тушаа мэдээсэгдэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда: Агуу ехэ Октябриин һайндэрые хил саадахи оронуудта тэмдэглэ[һэн] тухай мэдээсэлнүүд; «Лени[нэй] партиие тойрон жагсаһан со[вет] арадай бата нэгэдэл» гэһэн [гар]шаг доро Москвада болоһон [...]рай заседани, демонстраци [...] хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй [...] бэшэжэ байһан тухай мэдээ[сэл]нүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...]най амгалан байдалые сахи[ха] гэһэн гаршаг доро Бурядай АССР-эй ниитын эмхи гурим [са]хиха министрэй орлогшо С. [Пе]репановай «Бүгэдэ арадай һа[йн]дэр» гэһэн статья, А. Коротк[ов]гай «оперативна хүдэлмэри[]шэ» гэһэн корреспонденци.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИЕ ГАДААДЫН ОРОНУУДТА ҺАЙНДЭРЛЭЛГЭ

ХИЛЫН САANAҺАА

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойе бүхы түбиһүүдэй ажалшад, дэлхэй дээрэ эрхэ сүлөө, эб найрамдал, хүгжэлтэ хангахын түлөө тэмсэдэг манай бүхы ханинар Совет үүдэй ороной арадуудтай хамта эгээн лэ ехэ һайндэр болгон, баяр баясхалантайгаар угтаа.

Софида Сентябриин 9-нэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ олон түмэн хүн зоной хабаадалгатай демонстраци болоо. Георгий Димитровой мавзолейн трибунын урдуур ниислэлэй хүдэлмэришэд, алба хаагшад, дүтэ шадарайнь тосхонуудай тараашад ябажа гараа. Энэ трибуна дээрэ Болгариин Арадай Республикын гүрэнэй болон партийна хүтэлбэрилэгшэд зогсожо байгаа. Агуу ехэ Октябриие, КПСС БКП хоёрой хоорондохи нэгэдэлые, болгар болон совет арадуудай хэтэ мүнхын хани барисаае алдаршуулһан уряануудтай транспарантнуудые демонстрантнууд барижа ябаа.

Элэ үдэрнүүдтэ Венгриин городууд болон тосхонуудта ехэ һайндэр болоо. Предприятинууд болон эмхи зургаануудта Агуу ехэ Октябрьда зорюулагдаһан баярай суглаанууд болон үдэшэнүүд үнгэрөө. Венгриие сүлөөлхын түлөө байлдаануудай үедэ наһа бараһан совет баатарнуудай дурасхаалда зорюулан, Будапештын Эрхэ сүлөөгэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ бодхогдоһон памятнигай дэргэдэ баглаа сэсэгүүд табигдаа.

Вьетнамай Демократическа Республикын ниислэл Ханойдо олониитын митинг ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэрөө. Советскэ графикын выставкэ Агуу ехэ Октябриин 47 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан эндэ нээгдээ. Энэ выставкэ Октябриин революциин, Совет гүрэнэй угталгын түүхые коммунизм байгуулжа байһан совет хүнүүдэй юрын ажалай үдэрнүүдые харуулна.

Агуу ехэ Октябриин ойе ГДР-эй ажалшад үргэнөөр тэмдэглээ. Германо-советскэ хани барисаанай баярай суглаанууд болон үдэшэнүүд үнгэргэгдөө. Фашизмһаа немец арадые сүлөөлхын түлөө болоһон байлдаануудай үедэ наһа бараһан совет сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулагдан, Берлинэй Трептов парк соо бодхогдоһон памятнигай дэргэдэ веногууд табигдаа.

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статьянууд болон бусад материалнуудые Хитадай бүхы түбэй газетэнүүд ноябриин 7-до толилоо. КПСС-эй болон Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ КНК-гай болон КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй эльгээһэн амаршалгын телеграмманууд түрүүшын хуудаһануудта толилогдонхой. Хитадай ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаанай Пекиндэ болоһон тухай газетэнүүд мүн лэ мэдээсээ.

Арадай Корейн городууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон институдуудта Агуу ехэ Октябриин ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд үсэгэлдэр болоо.

Агуу ехэ Октябриин 47 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон зоной хабаадалгатай суглаанууд болон митингнүүд бүхы Сүлөөтэ арал дээрэ, мүн Гаванай «Амадео Ролдан» гэжэ театр соо һайндэрэй ехэ үдэшэ болоо. Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин гэшүүн «Ой» газетын директор Влас Рока түүхэтэ ой тухай элидхэл хээ.

Агуу ехэ Октябриин 47 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Улаан-Баатарта Сухэ-Баатарай нэрэмжэтэ талмай дээрэ ниислэлэй гарнизоной частьнуудай сэрэгэй парад болоо.

Прагын ажалшад 200 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг хэжэ, Агуу ехэ Октябриин 47 жэлэй ойе тэмдэглээ.

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд, митингнүүд, үдэшэнүүд Польшодо, Румынида, Югославида мүн лэ болоо.

Агуу ехэ Октябриин революциин 47 жэлэй ойе тэмдэглэжэ, Алжиртахи советскэ соёл культурын түбтэ советско-алжирска хани барисаанай үдэшэ болоо. Угаа ехэ амжалтатайгаар үнгэрһэн энэ үдэшэдэ Национальна хүтэлбэриин министр Шериф Белькасем, Алжирай олониитын түлөөлэгшэд байлсаа.

Египедэй арад совет арадтай хамта революциин үдэрые тэмдэглээ, Москвада болоһон баярта маршал Амер түрүүтэй өөрынгөө делегациие эльгээгээ гээд «Аль-Ахрам» газетэ бэшэнэ.

Агуу ехэ Октябриин 47 жэлэй ойдо зорюулан Франциин коммунис партиин ЦК-гай эмхидхэһэн баярай суглаан Парижда болоо. ФКП-гай политбюрогой гэшүүн Раймон Гюйо гэгшэ элидхэл хээ.

«Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет арадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб, эб найрамдал бэхижүүлхэ бүхы оронуудай арадуудай һанал нэгэдэлгые болон хани барисаа бэхижүүлхэ һайн һайхан хэрэгтээ шэнэ амжалтануудые түйлахыень тэрээндэ хүсэнэ» гээд германо-советскэ хани барисаанай бүлгэмэй президент профессор У Аунг Хла ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлээ.

Агуу ехэ Октябриин 47 жэлэй ойдо зорюулагдаһан митингнүүд, хөөрэлдөөнүүд, баярай суглаанууд Исландида, Баруун Германида, Кипртэ, Цейлон болон бусад хэдэн оронуудта болоо.

Гадаадын оронуудтахи СССР-эй посольствонуудта Агуу ехэ Октябриин социалис революциин ойдо зорюулагдаһан уулзалганууд болоо.

(ТАСС).

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной ноябриин 10.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У[дэ], улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре[дак]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2[...] отделов: сельскохозяйственного производства и партий[ной] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и пар[тий]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическ[ого] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел[ко]ров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и ве[...]дов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сов[ете] Министров Бурятской АССР.

Н00266. Зак. № 1146.